

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Pomenirea ta în veci rămâne, cuvioasă maică Parascheva...

Mile de oameni ce se adună an de an, pe 14 octombrie, la Iași, ne impresionează. Fiecare, în felul său, vede întruchipat în Preacuvioasa Maica noastră Parascheva idealul duhovnicesc spre care tânjim, pe care îl admirăm și regretăm că încă nu l-am ajuns. Lucrul acesta îl spunem și în troparul care rezumă viața sfintei: „Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit cel după chip; că, luând crucea, ai urmat lui Hristos; și, lucrând, ai învățat să nu se uite la trup, că este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta și cu îngerii împreună se bucură, Cuvioasă Maică Parascheva, duhul tău”¹.

Cu nădejdea că și noi ne vom putea curăți, lumina și desăvârși, cum a făcut-o ea, fiind încă pe cale, o rugăm să ne ajute cu mijlocirile ei. O rugăm să ne scape de multele noastre necazuri și-i aducem cântare de laudă: „Veniți, adunarea pustnicească, veniți, doritorii de curăție, veniți, iubitorii de praznic de toată vârsta, să laudăm cu cântări duhovnicești pe turtureaua cea iubitoare de pustie, lauda pustnicilor, podoaba fecioarelor, frumusețea celor iubitori de tăcere, mângâietoarea celor întristați, cercetătoarea celor bolnavi și ajutătoarea celor din nevoi, cea degrab ascultătoare, pe Parascheva cea de Dumnezeu înțelepțită, care izvorăște tuturor tămăduiri. Că a aflat dar de minuni cu dumnezeiască poruncă”².

O admirăm, ne rugăm ei și încercăm să-i luăm exemplul, noi cei obișnuiți cu o viață comodă și nu cu luarea crucii. Cuvioasa Parascheva s-a născut în Epivatul Traciei, nu departe de Constantinopol, pe vremea schismei celei mari (1054). De neam bun, crescută în frică de Dumnezeu, auzind în Biserică cuvintele Mântuitorului: „Oricine voințe să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34), a făcut întocmai. Moștenirea a împărțit-o săracilor, și s-a retras într-o mănăstire lângă Constantinopol, apoi a ajuns în Țara Sfântă, nevoindu-se în modul cel mai autentic. Îi erau dragi „ajunările neîncetate, bătăile în piept, tânguiriile cu lacrimi nestinse, culcarea pe jos”³ și multe alte acte de pietate.

Când e spre 25 de ani se întoarce în ținuturile natale, pleacă la Domnul, iar sfințele ei moaște cunosc un periplu prin multe ținuturi ortodoxe: la Epivat, la Târnovo, la Belgrad, la Constantinopol. De aici le-a răscumpărat Vasile Lupu, Domnul Moldovei, în 1641, la 14 octombrie, așezându-le în Biserica Trei Ierarhi⁴. Mai apoi au fost mutate în Catedrala Mitropolitană, făcând nenumărate minuni și declanșând o emulație duhovnicească unică.

Cuvioasa Maica noastră Parascheva a ales calea nevoițelor, auzind Evanghelia din Duminica de după Înălțarea Sfintei Cruci. Și a luat-o foarte în serios. Nu s-a mai uitat „la trup că este trecător”, ci a purtat grijă „de suflet, lucrul cel nemuritor”. Și a ajuns să se bucure „împreună cu îngerii”. Starea socială i-ar fi permis o viață tihnită și de huzur. Ar mai fi ajuns atunci să fie ocrotitoarea Moldovei și model strălucit de sfințenie? Nu!

Putem distinge în viața ei cele două stadii ale vieții duhovnicești: ascetica și mistica. Mai întâi s-a nevoit erotic, iar apoi a ajuns să se unească cu Hristos; lucru pe care-l sintetizează Sfântul Apostol Pavel: „M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20).⁵

Înainte de a ajunge la experiențe spirituale deosebite este nevoie de asceză. Asceză după putere, dar luată cu seriozitate. Sunt necesare postul, renunțarea la multe mofturi și capricii, caracteristice lumii postmoderne. Unul dintre autorii contemporani ne dă sfaturi nouă, celor slabi, care nu putem imita ascetismul erotic al Cuvioasei Parascheva îndemnându-ne: „Te mănâncă limba să pui o întrebare? N-o pune! Ți-e foarte poftă să bei două cești de cafea? Nu bea decât una! Ai chef să te uiți pe feastră? Nu te uita! Ai dori să mergi într-o vizită? Rămâi acasă”⁵.

Am putea adăuga pentru ultimii ani faptul că, mai ales tinerii noștri, sunt robiți de telefonul mobil, de facebook, de legăturile pe care le fac în lumea virtuală a calculatorului, în detrimentul legăturilor firești, față către față, care te ajută să intri în comuniune cu semenii tăi.

Sărbătoarea Cuvioasei Parascheva ne determină să ne gândim la aceste lucruri tare serioase, mai ales că ea a fost foarte tânără, și să ne conștientizăm că ea a putut. Și pe noi ne ajută harul lui Dumnezeu, și de ce nu putem? Pentru că nu vrem!

DIN SUMAR:

- Mitropolitul Clujului, în mijlocul creștinilor ortodocși din München – **PR. VLAD CICEO**.....(p. 2)
- Postul uitat – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir în cultul bisericii și în iconografie – **MARCEL MUNTEAN**... (p. 3)
- Interdicție din dragoste? – **AUREL SASU**.....(p. 4)
- Patriarhul Pavle al Serbiei și simplitatea Evangheliei trăite – **PR. BENEDICT VESA**.....(p. 5)
- Comuniunea ierarhic-sinodală și problematica încetării pomenirii chiriarhului – **PR. CONF. UNIV. DR. PATRICIU VLAICU** (p. 6)
- Mircea Vulcănescu, modelul creștinului mărturisitor – **MIRCEA GELU BUTA**

¹ Mineiul pe octombrie, EIBMBOR, București, 2004, p. 484.

² Ibidem, p. 205.

³ Ibidem, p. 206.

⁴ Proloagele pe luna octombrie, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, p. 44.

⁵ Tito Colliander, Calea Asceților, EIBMBOR, București, 1997, p. 15.

Mitropolitul Clujului, în mijlocul creștinilor-ortodocși din München

Pr. Vlad Ciceo

In perioada 9-13 septembrie 2016, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului a efectuat o vizită în Germania, unde a avut loc sfințirea Bisericii Ortodoxe cu hramul „Sfânta Maria”, din München. Prima oprire în drumul nostru spre capitala Bavariei a fost la Mănăstirea Ciucea, unde vineri, 09 septembrie 2016, a avut loc sfințirea altarului de vară, urmată de oficierea Sfintei Liturghii de către Părintele Mitropolit Andrei, în sobor de preoți și diaconi. **Altarul, amplasat lângă bisericuța-monument istoric a așezământului monahal, a primit hramul „Sfinții Părinți Ioachim și Ana”, pomeniți în calendarul ortodox în fiecare an pe data de 9 septembrie.**

De reținut este faptul că Mănăstirea de maici „Nașterea Maicii Domnului” de la Ciucea se află pe domeniul familiei Goga, acolo unde se găsește *Muzeul Memorial Octavian Goga*. Mănăstirea a fost ctitorită de soții Goga, dar înființată propriu-zis în anul 1939, la un an după trecerea la cele veșnice a poetului Octavian Goga. Atunci, soția sa, Veturia, s-a ocupat de aducerea și așezarea pe domeniul de la Ciucea a unei vechi bisericițe de lemn din localitatea sălăjeană Gălpâia. Mănăstirea a funcționat până în 1945, când a fost închisă de regimul comunist.

După frumoasa și înălțătoarea slujbă de la Mănăstirea Ciucea, ne-am continuat drumul spre München, vizitând și orașul Melk care este un important centru cultural și spiritual. Am vizitat Abația Melk, o abație istorică a benedictinilor din Austria, unul dintre cele mai faimoase locuri istorice ale creștinismului monahal european. Abația se găsește deasupra orașului Melk, situată pe un deal stâncos cu vedere spre valea Wachau a Dunării. Ea este unul din rarele locașuri care a funcționat continuu de la înființarea ei din 1089, fiind dublată de rara distincție de a fi fost și mediu academic teologic, dar și laic.

Ajunși în München, sâmbătă seara, începând cu ora 18:00, am participat la slujba specială a punerii Sfintelor Moaște pe Sfântul Disc, urmată de Vecernia cu Litie. Această slujbă are loc înainte de sfințirea noilor lăcașuri de cult, când moaștele unui sfânt sunt pregătite pentru ca a doua zi, la sfințirea propriu-zisă, să fie așezate în piciorul Sfintei Mese a altarului. Parohia din München a primit astfel un fragment din moaștele Sfântului Fidelis din Como, martir din secolul al IV-lea, prăznuit la 28 octombrie.

Duminică, 11 septembrie 2016, a avut loc slujba de sfințire a noii biserici de lemn cu hramul „Sfânta Maria”. Slujba de sfințire a fost săvârșită de Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Preasfințitul Părinte Macarie al Europei de Nord și Preasfințitul Părinte Sofian Brașoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului.

Sfânta Liturghie arhierescă a fost săvârșită pe altarul de vară de cei patru ierarhi, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. După citirea Sfintei Evanghelii, cuvântul a fost rostit de către

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, care a vorbit credincioșilor despre importanța Crucii, semn al mării smerenii a Fiului lui Dumnezeu, care s-a întrupat și a pățimit pentru toți oamenii. Corul *Agapia* al Parohiei, precum și un grup de tineri teologi de la Cluj, au dat răspunsurile liturgice la strană. După împărțirea credincioșilor, Înaltpreasfințitul Părinte Serafim a rostit un cuvânt de mulțumire adresat preotului paroh care a înființat parohia și a fost inițiatorul grupului pentru unitatea Diasporei românești în legătură cu Biserica-Mamă, precum și ctitorilor și binefăcătorilor care au participat la edificarea noului lăcaș și a întregului complex din Fasangarten. Activitatea deosebită a Preacucernicului Părinte Simion Felecan ca păstor al comunității românești începând din 1988, dar mai ales în ceea ce privește obținerea complexului parohial, precum și osteneala sa neobosită pentru construirea și înzestrarea lăcașului de rugăciune au fost răsplătite de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, la propunerea Părintelui Mitropolit Serafim, cu ordinul *Sfântul Ioan Gură de Aur* acordat în mod special ctitorilor de biserică. De asemenea, pentru sprijinul deosebit în ridicarea bisericii, Patriarhul României a acordat *Ordinul Maria Brâncoveanu* doamnei Dr. Marioara Kunst (născ. Mușuroi), principalul ctitor.

Întorcându-ne spre casă ne-am oprit să vizităm fortăreața, cetatea și închisoarea din orașul Kufstein, pentru a vedea locul unde au fost închiși și unde au și murit Sfinții Mărturisitori Nicolae Oprea și Moise Măcinic, acești doi martiri ardeleni ce și-au dat viața departe de țară pentru credința noastră strămoșească și pentru neamul nostru românesc. Orașul Kufstein este situat la poalele Alpilor Austriei de sud-vest, pe malul fluviului Inn. Aflată în imediata apropiere a graniței cu Germania, localitatea se situează la altitudinea de 499 metri deasupra nivelului mării. La o primă vedere este o localitate ca oricare alta, pe lângă care treci în călătoriile tale îndreptându-te spre diferite destinații. Pentru noi însă, creștinii ortodocși din România și în special din Transilvania, ea reprezintă mult mai mult. În Kufstein s-a scris o pagină tristă din istoria zbuciumată a Bisericii Ortodoxe din Ardeal.

Fortăreața, așa cum este cunoscută de toată lumea din zonă, este un ansamblu de clădiri zidite din piatră, situată la o înălțime de 90 metri deasupra orașului.

Este întinsă pe un spațiu larg, ocupând întreaga stâncă ce poartă numele „Înălțimea Festungsberg”. A fost zidită în anul 1205, la început având destinația de reședință de vară a episcopilor de Regensburg. A fost atât de bine construită și atât de bine gândită încât ea nu putea fi cucerită de nimeni. Deducția logică pe care o facem este că, dacă nimeni nu putea intra cu forța în cetate, era cu neputință ca cineva să fi putut evada de acolo. Probabil de aceea Împărăteasa Maria Tereza a hotărât ca, începând cu jumătatea secolului al XVIII-lea, cei ce se „răzvrăteau” împotriva imperiului său să fie închiși aici. Temuta închisoare a funcționat până la jumătatea secolului al XIX-lea.

Întreaga cetate cuprinde mai multe clădiri, cu mai multe săli, amenajate azi ca un muzeu în toată puterea cuvântului, în care sunt așezate diferite exponate. Am putut vedea sala armelor, muzeul cu obiecte de artă, muzeul de icoane, sala animalelor ce trăiesc în zona orașului Kufstein. Cetatea dispune și de locuri din care se descoperă o minunată panoramă asupra Văii Innului, asupra orașului Kufstein și asupra Munților Alpi.

Inchisoarea era amenajată în turnul principal, la ultimul etaj, iar celulele erau înșirate roată, de-a lungul peretelui care, evident, era în formă de cerc. Încăperile mici (aproximativ 10), slab iluminate,

friguroase, cu geamuri mici, puteau fi cu ușurință foarte bine supravegheate de un singur paznic, având în vedere modul în care erau construite. În plus, ieșirea de acolo se făcea printr-un tunel îngust cu trepte care nu încuraja pe nimeni în eventuala încercare de a evada.

Era o temniță de temut și pentru faptul că cei închiși aici erau torturați în chinuri greu de imaginat. Astăzi, muzeu fiind, în cadrul cetății s-a amenajat și o „Cameră a torturii”, în care în mod plastic sunt reprezentate modurile în care erau chinuți prizonierii de aici.

Traversând Ungaria am făcut un mic popas în orașul Esztergom, vizitând Catedrala Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Esztergom. Ea este cea mai mare biserică din Ungaria și este pe locul al 18-lea ca mărime în lume, având hramul „Adormirii Maicii Domnului”, dar și „Sfântului Adalbert”.

”REQUIEM”, de Mikis Theodorakis O excepțională primă audiție națională

Opera Națională Română din Cluj-Napoca are plăcerea de a vă invita luni, 31 Octombrie 2016, la concertul extraordinar oferit în primă audiției naționale ”REQUIEM”, de Mikis Theodorakis.

Dedicată comemorării și rememorării deopotrivă, introspecției și purificării sufletești, meditației asupra sensului și finalității vieții pământești, excepționalul concert vocal-simfonic le va oferi spectatorilor un prilej de înălțare spirituală aparte, menit să le aducă **Lumină** tuturor celor prezenți. Consacrat pomenirii celor plecați dintre noi, concertul *in memoriam* aduce pe scena Operei Naționale Române din Cluj-Napoca un eveniment deosebit, în premieră națională, ce pune în lumină valori spirituale ale uneia dintre cele mai vechi culturi ale lumii.

”Requiem” este o capodoperă lirică cu o lungă și profundă tradiție în cultura occidentală, abordată de-a lungul secolelor de remarcabili compozitori datorită profunzimii sale conceptuale și spirituale, fiind oferită drept omagiu celor care nu mai sunt. O reală probă de măiestrie pentru orice compozitor, ”Requiem” s-a bucurat de atenția și inspirația creatoare a lui W. A. Mozart, G. Verdi, G. Fauré, G. Ligeti și B. Britten.

Personalitate reprezentativă a artei muzicale din Grecia, reputat și la nivel internațional, Mikis Theodorakis este recunoscut deopotrivă pentru lucrările sale de largă adresabilitate, precum și pentru cele ce surprind cu finețe și atenție diversele ipostaze ale folclorului grec, incluzând dansuri populare, versurile unor poeți eleni, genuri muzicale ample de esență cultă.

”Requiem” -ul lui Mikis Theodorakis, scris în anul 1984, a fost dedicat morților în urma masacrului din orașul grecesc Kalavryta, îndoliat de una dintre cele mai grave crime de război ale Axei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Discursul vocal-simfonic conceput de către compozitor și interpretat de către cinci soliști, cor mixt și orchestră, are la bază, pe parcursul celor douăsprezece părți ale sale, textele slujbei ortodoxe de înmormântare care îl au ca autor, printre alții, și pe sfântul Ioan Damaschinul.

Concertul vocal-simfonic susținut luni, 31 octombrie, aduce pe scena Operei Naționale Române din Cluj-Napoca o distribuție de înaltă ținută: *soprana Veronica Fizeșan, mezzosoprana Andrada Ioana Roșu, tenorul Eusebiu Huțan, bas-baritonul Cristian Hodrea și basul Simonfi Sandor*, acompaniați de *Corul și Orchestra Operei Naționale Române din Cluj-Napoca*, aflați sub bagheta *Maestrului Adrian Morar*, cu participarea *Corului de Copii ”Junior VIP” al Liceului de Muzică ”Sigismund Toduță” Cluj-Napoca, Dirijor: Anca Mona Mariaș*.

Vă așteptăm la un spectacol înălțător, care ne va lumina spiritual!

Biletele spectacolului pot fi achiziționate de la Agenția teatrală din Cluj-Napoca și online, de pe site-ul www.biletmaster.ro.

Din Comunicatul de presă al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca

Prima biserică românească, cu hramul Sfânta Maria, a Parohiei Ortodoxe Române Bunavestire, din München, Germania, înălțată prin purtarea de grijă a Părintelui Paroh Simion Felecan și sfințită în data de 11 septembrie 2016

Tablet^a lunii

Postul uitat

Alexandru Nemoianu

Danville, Pennsylvania, USA

Ln momentul istoric prezent, ofensiva „globalizării”, a uniformității degradante, se face cu violență, cu mijloace colosale, statale și cu o anume disperare. Disperarea este rezultatul împrejurării că această uniformizare este un eșec lamentabil și având consecințe teribile.

„Globalizarea” și „uniformizarea” eșuează în fața oamenilor „locului” care refuză să își piardă limba, portul și mai ales modul de a înțelege rostul vieții.

Cred că cel care a intuit acest tip de rezistență și l-a conceptualizat a fost Ernst Jünger, probabil cea mai remarcabilă personalitate a culturii germane în veacul XX. Ernst Jünger vorbea de acei soldați consemnați unui post (în cursul luptelor fie uitat, fie abandonat de eșaloanele superioare), care își făceau datoria până la capăt, neînfricați, neînfrânți, fără șovăială. Actul lor de eroism individual stătea cu mult peste planurile strategice alcătuite prin state majore. Tot Ernst Junger definea și conceptualiza „omul” care aparține „postului uitat”, „anarhul”.

„Anarhul” nu are nimic de a face cu „anarhismul”. „Anarhul” este eminent pozitiv dar refuză să își abdice condiția umană, indiferent care vor fi fiind circumstanțele sau consecințele. „Anarhul” este eminent omul liber. Omul care nu poate fi condiționat nelimitat, omul care nu ia ca literă de evanghelie cutare administrație vremenică.

Atașamentul de loc, loialitatea (la bine și rău) cu cei din comunitatea căreia îi aparține, mai răspicat satului căruia îi aparține din neam în neam, sunt parte din zestrea morală a „anarhului”. De exemplu, „anarhul” nu va spune că „locurile” unde l-a lăsat Dumnezeu sunt „cele mai frumoase din lume” dar va spune răspicat că „sunt la fel de frumoase ca cele mai frumoase locuri din lume” și că pentru el, pentru inima lui, chiar sunt și cele mai frumoase din lume. (Personal cred din toată inima că „cele mai frumoase locuri din lume” sunt în hotarul satului Borlovenii-Vechi).

Aici nu are loc „obiectivitatea cuminte”. Din partea mea să fie „obiectiv cuminte” cine va vrea. Ce vreau să spun este că pentru mine oamenii din Almăj, care prin truda de zi cu zi, prin asociații culturale, prin publicare de monografii, prin promovarea dragostei de loc și identitate, ei bine acești oameni sunt cei mai frumoși, sunt fără egal.

Nu este loc aici să îi enumăr pe toți. Dar toți au contribuit și contribuie la Renașterea Almăjane, la promovarea „Văii Miracolelor” și sunt încredințați că o vor face indestructibilă.

Mă gândesc la profesorii și scriitorii Iosif Bacila și Pavel Panduru, mă gândesc la Silviu Velcota, al cărui site, *reper almajene*, a așezat Almăjul în veacul XXI, mă gândesc la membrii instituției și muzeului Almăj și cu reverență specială mă gândesc la Părintele Profesor Doctor Petrică Zamela, care ridică azi Almăjul pe un nivel duhovnicesc, pravoslavnic, care va avea urmări colosale. Iar lor li se alătură oameni ca Ion Bănuș, un stâlp al vieții almăjene. Și sunt atât de mulți pe care din lipsa de spațiu nu îi pot aminti, le cer iertare, dar pe care îi iubesc din toată inima.

Orice s-ar întâmpla, mai devreme decât credem, „globalismul” se va prăvăli, iar Almăjul va înflori din veac în veac, mai autentic și mai frumos.

Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir în cultul bisericii și în iconografie

Marcel Muntean

Lăstrând tradiția încetățenită în Biserica Ortodoxă încă din primele veacuri creștine, ziua Marelui Mucenic este prăznuită pe data de 26 octombrie.

Sfântul Dimitrie Făcătorul de minuni provenea dintr-o familie aristocrată a Tesalonicului. A îmbrățișat de tânăr cariera armelor, devenind soldat, iar mai apoi comandant de oști în armata romană.

Se consideră că încă din anii copilăriei, Sfântul a primit cuvântul lui Dumnezeu, care nu doar că s-a sălășuit în sufletul său, ci și a prins rădăcini adânci. Împăratul Maximilian auzind că este creștin a dispus aducerea și cercetarea sa. Credința statornică și adevărată, dar mai cu seamă încrederea sa în Hristos, adevăratul Stăpân, l-a înfuriat pe conducător, care l-a dat spre osândire și întemnițare.

În acest timp, în onoarea împăratului s-au organizat diverse jocuri ce antrenau tinerii dornici să se lupte în așa zisele pentatlonuri. Iar printre favoriții stăpânului cetății se număra și un păgân din neamul vandalilor pe nume Lie. Acesta învingea cu ușurință vitejii ce se avântau în luptă și îi arunca în tăișul sulițelor, omorându-i. Între neînfricații juni care se pregăteau de înfruntarea cu el se găsea și Nestor, cel care observând faptul că pier fără cruțare credincioși creștini, înainte de a porni lupta i-a cerut binecuvântarea Sfântului Dimitrie, care zăcea în temniță. Sfântul l-a încurajat pe Nestor, asigurându-l că, nu doar îl va învinge pe Lie, dar îl va și mărturisi pe Hristos.

Nestor însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, dar având și încredere fierbinte în Dumnezeu lui Dimitrie, biruiește pe Lie, mândrind și mâniind pe împărat. Acesta a chemat un dregător numit Marchian, căruia i-a dat poruncă spre a-l ucide pe Nestor, tăindu-i capul. După această întâmplare, răzbumarea stăpânului nu s-a oprit, ci aflând că în spatele victoriei lui Nestor se află Sfântul Dimitrie, pricinuitoarea morții lui Lie, a ordonat uciderea Sfântului cu sulițe, întocmai cum s-a petrecut și cu cel pe care îl prețuise, și anume pe Lie.

După moartea Sfântului Mucenic, credincioșii au îngropat trupul, chiar pe locul unde și-a primit martiriul. O seamă de mărturii aduc la cunoștință faptul că din acel loc a început să izvorască mir, mir care vindeca mulți bolnavi și dădea tămăduire suferințelor. Totodată, Sfântul Dimitrie le venea în ajutor, tuturor celor ce veneau cu evlavie și cu credință la mormântul său.

De aici, a și rămas numele său de *Izvorător de mir*, pe care apoi Biserica creștină i l-a consacrat.

Iconografia a preluat faptele sale de vrednicie, moartea sa martirică, precum și minunile săvârșite de el. În același

timp o importanță majoră a avut-o și imnologia care s-a dezvoltat odată cu cultul său, ducând la crearea primelor icoane consacrate Sfântului Dimitrie. Erminia de la Athos dă indiciile reprezentărilor iconografice în limbaj bidimensional, a Sfântului, precum: portretul sau bustul, Sfântul înaintea lui Maximilian, Sfântul la închisoare binecuvântându-l pe Nestor, lupta dintre Nestor și Lie, moartea mucenicească și îngroparea Sfântului Dimitrie.

Dintre toate cele menționate, cea cu martiriul este poate cea mai bine cunoscută. Acest lucru este vizibil nu doar că este momentul în care sfântul intră în împărăția cerurilor, ci mai cu seamă că din această clipă, Sfântul devine mare vindicator și mirofor (cel care a izorât din locul rănilor sale). Această temă a mirului, legată de Sfântul Dimitrie este accentuată și în iconografia zilei de sărbătoare.

Printre redările dintru început ale Sfântului Mare Mucenic de la Tesalonic, atât în icoane, cât și în mozaicuri, îl recunoaștem pe acela înfățișat în picioare, cu mâinile în chip de orant, purtând o mantie de culoarea albă. Cu timpul veșmântul său se va preschimba în haine militare, purtând suliță și mantie. Din acest motiv, Sfântul ca protector și salvator al Tesalonicului va fi înfățișat aidoma unui oștean stând

în picioare sau călărind un cal de culoarea siena arsă. Cu veșminte soldățești, îl vedem și în icoanele ce îl prezintă pe un cal, omorându-l pe țarul bulgar Caloian. Acest detaliu provine din minunea săvârșită în anul 1207, în luna octombrie, în afara zidurilor Tesalonicului și care s-ar explica prin uciderea de către Sfânt a acestui țar care ar fi asediat Tesalonicul¹.

În icoana de la Muzeul de Istorie de la Veliko Târnovo Sfântul Dimitrie ne este reprezentat frontal, întors cu tot corpul către privitor. El ține cu ardoare în mână sa dreaptă o suliță înaltă cu care străpunge corpul țarului, îmbrăcat în veșminte ostășești. Mantia de culoarea albastruie flutură pe fondul strălucitor al icoanei. La picioarele calului se vizualizează oșteanul omorât, precum și zidurile cetății, redade de

sus, într-o amplă perspectivă. Nuanța arămie a calului e luminată de accente puternice, de culoarea albă ce învigoarează ansamblul. Expresia de maximă încordare e dată de arcuirea sprâncenelor, a verticalității nasului, a ochilor puternici, a luminilor bine dirijate ce sacadează ansamblul etc. Întreaga siluetă a figurii impozante a Mucenicului lui Hristos demonstrează o bună cunoaștere a proporțiilor bizantine, respectiv postbizantine, prefigurate în textul Erminiei lui Dionisie de la Athos.

Privind icoana, să retrăim minunile săvârșite de Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, rostind împreună: *Mare apărător te-a aflat întru primejdii lumea, Purtătorule de chinuri, pe tine cel ce ai biruit pe păgâni. Deci, precum mândria lui Lie ai surpat și la luptă îndrăzneț ai făcut pe Nestor, așa Sfinte Dimitrie, pe Hristos Dumnezeu roagă-L să ne dăruiască nouă mare milă.*

Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir, tempera pe lemn, sec. al XVII-lea, Muzeul de istorie, Malko Târnovo.

¹ Χριστου Γ. Γκότσι, *Ο Μυστικός κόσμος των Βυζαντινών εικόνων*, Εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα, 1971, p. 201.

Breviter

Interdicție din dragoste?

Aurel Sasu

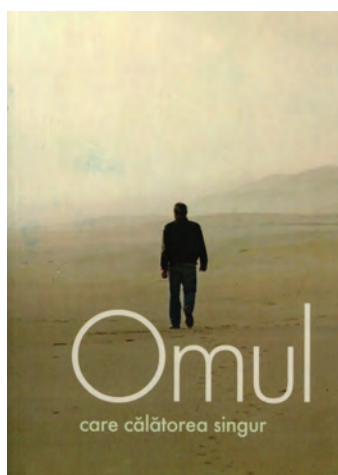
Am citit Documentele Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, desfășurat în insula Creta (16–27 iunie 2016). Nu am căderea să le comentez și nici n-o fac. Sunt texte programatice menite să faciliteze înțelegerea marilor dificultăți (probleme) cu care se confruntă Biserica în lume: secularizarea, criza familiei și a căsătoriei, globalizarea crimei, punerea în paranteză a identității naționale, denigrarea valorilor tradiționale, violența, intoleranța, proliferarea conflictelor inter-etnice, manipularea libertății și teroarea politicii. Se recomandă introducerea în dialogul dintre state și comunități, în cel dintre oameni, a unui model de comunicare simultană și voluntar-binevoitoare, favorabilă redefinirii modelelor și deconstruirii critice a noțiunii de moștenire culturală. Este Biserica luptătoare pregătită să înfrunte, totuși, dincolo de frazele generale, academic sprijinite pe citate, mulțimea acestor diversiuni care-i complică apostolatul în centre de putere transnațională, administrate altfel decât societățile istoric înscrise în interiorul unor granițe? Mă îndoiesc! În lungul proces de integrare, transferul de suveranitate s-a făcut, perfid, către ierarhii incontrollabile în care obiectivul marilor bătlăii nu mai este demult adevărul, explicat în textele Sinodului cu atâta deferență, ci aservirea minții oamenilor. Aceasta este cruda realitate. Războaie hibride, civilizații hibride, familii, opere, comunități virtuale, iată lumea tendințelor transgenerice în care dezordinea morală, senzaționalul, demonizarea, înclinațiile deviate (cross generation), obscenitatea, simulacru, mesajul autodirecționat stau în calea Bisericii și a misiunii ei de a explica importanța renașterii în Hristos a omului și înnoirea, dincolo de oportunismul cotidian, a ființei umane.

Sigur, ca chip al Sfintei Treimi, Biserica este de nebiruit. Deși, deocamdată, imperativul „de a ne dăruii pe noi înșine tuturor într-un mod asemănător lui Hristos” rămâne o pioasă utopie. Nu cred că avem încă exercițiul deplin de generozitate și de dragoste necondiționată a unuia pentru celălalt. Încă n-am învățat că ura n-a mântuit și nu va mântui pe nimeni. Nici că trăirea în comuniunea Duhului Sfânt înseamnă mult mai mult decât rutina drumului săptămânal spre Sfânta Biserică, în diferența vinovată față de lacrimile și țipătul durerii celui alt. Nici că evanghelizarea lumii nu se face de la sine, fără conștiința că trăim, astăzi, ca și în urmă cu un secol, într-o epocă de „lichidare spirituală” (Nae Ionescu). Biserica va trebui să-și lămurească încă multe lucruri sieși în raport cu timpul și omul imediat, cel desprins de Dumnezeu, circumscris, în filosofia lui Kierkegaard, vremelniciei și profanului, prin educație. „Punerea noastră absolută în slujba unei realități transcendente nouă” (Nae Ionescu) rămâne, cu oricâte eforturi de voință și inteligență, un ideal îndepărtat și dificil de realizat. Și tocmai, fiindcă în Documentele Sinodului se invocă, oarecum ostentativ, dragostea, sensibilitatea, grija pastorală, responsabilitatea, înțelegerea, reconcilierea și discernământul, prezența unui paragraf care interzice „căsătoriile mixte între ortodocși și neortodocși” mi se pare un adaos ireal, o „răfuială radicală” și inutilă cu noi înșine. Căsătoria, se spune, este un „atelier al vieții”, o taină a iubirii și un dar al lui Dumnezeu.

Prin urmare, cum ar putea-o îngădi hotărârile unui sinod de acum patrusprezece secole (Quinisext, 692)? Să negăm faptul că orice text își are contextul său mai mult sau mai puțin îndreptățit? Să eludăm diversitatea de mutații în chiar „atelierul vieții”? Sa refuzăm istoriei dreptul de a ne contrazice în (pre)judecățile noastre? Cine poate pune sub interdicție, în limitele „caracterului sacramental al unirii dintre bărbat și femeie”, sentimentele unui om, liberul său arbitru și vocea inimii sale? Cum tratăm căsătoriile mixte (ortodocși-catolici) din Transilvania imperială, cum le tratăm astăzi pe cele din satul global, pe cele din Occidentul multiculturalizat

sau pe cele dintre ortodocși și necreștini, deja existente, nu în lumea virtuală, ci în realitatea de fiecare zi? Nu cumva situația de natură a ne îngrijora este alta, și că problema trebuie pusă în alți termeni? Este vorba de ușurința cu care creștinul ortodox, de cele mai multe ori, renunță la credința lui și la Biserica lui în favoarea partenerului de contract social. Subiect mult mai dificil și mai incomod decât respectarea literei unui Sinod de acum o mie și ceva de ani. Istoria, oricum, nu poate fi întoarsă din drum.

Cunosc o familie, în Statele Unite. El, fiu de preot ortodox, ea catolică ferventă. Un model de iubire și de armonie permisivă. Fiecare își frecventează Biserica. Și-au botezat primul copil în credința tatălui, al doilea în cea a mamei. Îi vedeam, uneori, împreună la Sfânta Liturghie ortodoxă. O soluție de supraviețuire, se va spune. Dar nu este această lume însângerată ea însăși în căutarea unor soluții de supraviețuire? În altă familie, româno-evreiască, băiatul e *altar boy* la Biserica ortodoxă a mamei, în timp de soțul, plin de înțelegere, le însoțește rugăciunea din banca genunchiului plecat. Am cunoscut un tânăr ortodox căsătorit cu o frumoasă chinezoaică, din dragoste, convertită la credința, cultura și cultul românesc. În sfârșit, n-a fost căsătoria Regelui Mihai al României, creștin ortodox, cu Ana de Bourbon-Parma, catolică, un model de dăruire, afecțiune și fidelitate în lungul lor exil politic? Să nu fi observat nimeni firescul prezenței, la funeraliile Reginei, a celor două mari Biserici? Și, cum altfel, dacă numai împreună suntem asemenea lui Hristos? Nu în aceste exemple și în multe, multe altele se află ceva din taina mântuirii prin iubire? Și din zelul misionar, tăcut și anonim, pe care nu e înțelept, cred, să-l ucidem în vremuri de reșezare a unei lumi sfâșiate de ură, anormalități, tensiuni și violențe. Cred că nu este înțelept să visăm la nesfârșit cu fața întoarsă doar spre noi înșine, atâta timp cât n-am vegheat îndestul la toate provocările, învățămintele și la toate fagăduințele pline de lepădări ale trecutului.

Constantin Virgil Gheorghiu, *Omul care călătorea singur*, trad. Gheorghică Ciocoi, Editura Sophia, București, 2010.

Modernismul literar a consfințit scrisul la persoana întâi și descrierea experiențelor personale care îl marchează pe narator. Trăitor în perioada de maximă afirmare a acestui curent, Constantin Virgil Gheorghiu (1916-1992), unul dintre cei mai importanți și mai prolifici

scriitori români, autor a este 40 de volume, tradus în mai bine de 20 de limbi și ecranizat, s-a străduit și el să scrie în acest mod. Și a făcut-o nu doar în modul standard, asemenea lui Camil Petrescu, în *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*¹, ci și într-un mod special, care-i particularizează opera.

Astfel, pe lângă cele două volume de memorii ale sale², există și alte lucrări ce vorbesc despre propria sa experiență de viață, fapt ce i-a făcut pe unii autori care i-au analizat opera să vorbească despre existența mai multor volume de memorialistică ce-i poartă numele³, pe lângă cele intitulate astfel. De altfel, era și firesc ca o viață atât de dinamică precum a autorului, ce a suscitât atât de mult interesul cititorilor, al presei, admiratorilor și inamicilor⁴, să

constitua subiectul inspirației mai multor scrieri.

Încercând să dea continuitate personajului lui Traian Corugă din *Ora 25*⁵, Gheorghiu se folosește aici de Traian Matisi, fiu de preot, în a cărui experiență de viață descrie presară aproape întregul său parcurs biografic de tinerețe. Volumul, pus, deloc întâmplător sub pecetea expresiei *Omul care călătorea singur*, descrie de fapt biografia, pe alocuri romanțată, pe alocuri sărăcită, a autorului, de la începutul studiilor universitare și până la finele lui tragic, ce „încununează” o serie de evenimente triste ce-i marchează autorului existența. În fraze scurte, frumos lucrate și cu continuitate ideologică, el prezintă momentele de despărțire de familie, frica mamei că plecarea lui de acasă, la studii va fi una definitivă, ce se dovedește a fi de-a dreptul profetică, promisiunea lui de întoarcere⁶, experiența lui de front în Basarabia și Crimeea, activitatea lui ca atașat cultural al ambasadei României la Zagreb, fuga în spațiul francez, celebritatea e care i-o aduce apariția *Orei 25*, linșajul mediatic ce urmează acestei celebrități, declanșat de disputa lui cu Monica Lovinescu, și suferințele ce i-au însoțit fiecare clipă de succes.

Marele merit al scriitorului este acela de a putea scrie despre sine la persoana a doua, de a reuși să se detașeze de propriul sine și a se privi ca și când ar fi un străin. Astfel, el reușește, în pagini ce ar fi astăzi în mod cert utile psihologilor contemporani, să descrie stările ce l-au marcat și evenimentele importante ale propriului său parcurs, ca și când acestea ar fi parte a unei alte vieți de om.

(1948-1990), ediția a II-a, Editura Humanitas, București, 2008, pp. 132-134.

⁵ Constantin Virgil Gheorghiu, *Ora 25*, trad. Elisabeta Lăsceni, col. „100+1”, Editura Grammar, București, 2004.

⁶ Exprimată frumos în următoarea descriere, împletită cu dialogul: „Întinse o mână protectoare peste umărul mamei. Ea îl privi în ochi. În vreme ce își privea fiul, ochii i se dilatau, întrebători și înspăimântați: - Fii sigură că voi veni în mod regulat acasă, spuse Traian, mișcat de spaima ce cuprinsese ochii înecați în lacrimi ai mamei sale. / - Ai să te întorci? Oare e adevărat? întrebă ca neîncredătoare, cu jumătate de gură. După această întrebare, mama izbucni în plâns. / - Refuzi să crezi că mă voi întoarce? zise el, strângându-i și mai tare umărul. De asta plângi? Pentru că crezi că nu mă voi întoarce? / - Cred că te vei întoarce, spuse ea. Lacrimile îi ajunseră ușor până spre buze. Și le șterse ușor cu mâna stângă, apoi continuă: - Cred că te vei întoarce. Mi-e teamă însă că va fi prea târziu. Asta-i tot. Te vei întoarce prea târziu Când eu nu voi mai fi”, Constantin Virgil Gheorghiu, *Omul care călătorea singur*, trad. Gheorghică Ciocoi, Editura Sophia, București, 2010, pp. 13-14.

Cititorul poate regăsi în paginile cărții pasaje pline de suspans, similare celor dintr-un roman polițist (cum poate, doar în *Necunoscuții din Heidelberg*⁷ a mai realizat), dar și paragrafe ce conțin evocări pline de candoare ale unor oameni care i-au marcat destinul. În paginile romanului, *omul care călătorește mereu singur* (deși în viața literară a fost mereu însoțit de discreta sa soție), își devoalează dedesubturile sufletului său, punându-l *pe tavă* în fața cititorului și făcându-l și pe el să fie partaș experiențelor lui de viață.

Deși ar putea părea o operă tezigă, scrisă cu scop apologetic, cartea nu este totuși așa. Lectura atentă a ei va arăta că, de fapt, Gheorghiu nu se scuză, nu caută să aducă în atenție circumstanțe atenuante sau să își scoată în evidență nevinovăția. Dimpotrivă, el încearcă mai degrabă să arate că și-a asumat anumite chestiuni, că imperfecțiunea lui e un fapt de care e conștient și că nu dorește să pozeze în victimă sau în erou. În plus, în cadrul lucrării el dă dovadă de curaj, dacă ne raportăm la portretul favorabil pe care îl dedică lui Juan Peron, dictatorul Argentinei, care, într-un moment de cumpănă al vieții sale, l-a făcut să uite de greutatea, invitându-l să-i fie oaspete. De altfel, de acest portret se vor folosi ulterior o parte dintre detractorii săi pentru a-l incrimina.

Concluzionând, am putea afirma că există scriitori ale căror opere sunt de-a dreptul perene. Importante într-un anumit context, dătătoare de celebritate și context al incriminării lor, acestea au jucat la un moment dat un rol important în viața socială și culturală a lumii, cerându-se ulterior redescoperite, atât pentru valoarea lor istorică, cât și pentru cea stilistică sau pentru mesajul, universal valabil, pe care îl transmit. Între acestea se numără apodictic și cele ale lui Constantin Virgil Gheorghiu, un scriitor care, din nefericire e mai cunoscut în Occident decât în spațiul său de baștină. Între ele, *Omul care călătorea singur*, ce conține adevărate pagini memorialistice, ocupă un loc important, oferind o imagine amplă și policromă a sufletului și a vieții scriitorului și descriind cu sinceritate și lux de amănunte anumite aspecte controversate ale biografiei lui.

Ierom. Maxim Morariu

⁷ Idem, *Necunoscuții din Heidelberg*, trad. Gheorghică Ciocoi, Editura Sophia, București, 2015.

¹ A se vedea: Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, col. „Biblioteca pentru toți”, Editura Curtea Veche, București, 2009.

² Constantin Virgil Gheorghiu, *Memorii - martorul orei 25*, trad. Sanda Mihăiescu-Cirsteanu, col. „Sinteze. Documente. Eseuri”, Editura 100+1 Grammar, București, 2003; Idem, *Ispta libertății - memorii II*, trad. Sanda Mihăiescu-Cirsteanu, col. „Sinteze. Documente. Eseuri”, Editura 100+1 Grammar, București, 2002.

³ Thierry Gillyboeuf, „Cel de-al treilea volum al *Memoriilor*”, în Constantin Virgil Gheorghiu, *Omul care călătorea singur*, trad. Gheorghică Ciocoi, Editura Sophia, București, 2010, pp. 5-11.

⁴ Iată câteva dintre impresiile acestora din urmă: Mircea Eliade, *Europa, Asia, America...*, vol. 3 - „Correspondență R-Z”, Editura Humanitas, București, 2004, p. 545; Marin Preda, *Viața ca o pradă*, col. „Biblioteca pentru toți”, vol. 65, Editura Curtea Veche, București, 2010, pp. 265-266; Monica Lovinescu, *Jurnal*, ediția a II-a, col. „Memorii, jurnale, convorbiri”, Editura Humanitas, București, 2003; Idem, *La apa Vavilonului*, Editura Humanitas, București, 1999, pp. 89-91; Sanda Stolojan, *Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian*, trad. Michaela Slăvescu, col. „Memorii-Jurnale”, Editura Humanitas, București, 1996, p. 106; Neagu Djuvara, *Amintiri din pribegie*

Patriarhul Pavle al Serbiei și simplitatea Evangheliei trăite

Protos. **Benedict Vesa**

Ln ziua întronizării sale, Patriarhul Serbiei de vrednică pomenire, Pavle, a declarat: „Suindu-mă ca al 44-lea patriarh al Serbiei în tronul Sfântului Sava, nu am niciun program pentru misiunea patriarhală; programul meu este Evanghelia lui Hristos, frumoasa ei vestire despre Dumnezeu care este cu noi și despre Împărăția Lui care este înăuntrul nostru atâta vreme cât Îl primim prin credință și prin iubire”. Și, în consecință, sintetic prezintă îndemnul pentru păstoriții săi, care traversau vremuri dificile: „Fără a ține seama de cum se poartă alții, noi trebuie să rămânem pe această cale a Evangheliei... Cu nici un preț nu trebuie să răsplătim în același chip, să nu mai spun că nici nu încap vorbe ca noi să fim inițiatorii unui astfel de rău. Trebuie să ne apărăm, dar nu ca neoamenii”¹.

Chipul evanghelic al Patriarhului Pavle a lăsat urme curate și adânci ce nu se pot șterge cu ușurință în spiritualitatea contemporană. A fost un monah, un episcop, un patriarh, în cele din urmă, pentru care simplitatea evangheliei a reprezentat o coordonată permanentă pe tot parcursul existenței și devenirii sale și, tocmai datorită acestui lucru, a devenit un simbol nu doar pentru Biserica Ortodoxă Sârbă, ci pentru întreaga ortodoxie și nu numai.

Patriarhul Pavle, cu numele de botez Gojko Stojev, se naște la 11 septembrie 1914 în satul Kuanci, comuna Donji Miholjac, pe acea vreme în Austro-Ungaria, mai târziu în Croația, într-o familie de oameni simpli de la țară. Urmează cursurile liceale la Belgrad (1925-1929) și apoi, pentru o perioadă de șase ani, Seminarul Teologic la Sarajevo (1930-1936). Pregătirea sa teologică culminează cu Facultatea de Teologie, la Belgrad. Cămașa Vinerii celei Mari, atât de specifică viețuirii păstoriților săi, i-a fost îmbrăcăminte de la vârstă fragedă, căci rămâne orfan de tată, care se întoarce din Statele Unite ale Americii bolnav grav de TBC să moară în casa lui și, foarte curând, și mama sa părăsește viața pământească. Una dintre mătușile sale îl va acompania în devenirea sa umană și pregătirea teologică. Pentru a se putea întreține, chiar și fragil din punct de vedere fizic cum era, muncește pe diverse șantiere din capitala țării. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial se retrage la mănăstirile din zona Ovar-Kablar. Pentru o perioadă scurtă rămâne în Mănăstirea „Sfânta Treime” din Ovar, urmând ca, puțin mai târziu, să îi inițieze pe copiii refugiaților din Banja Koviljaca în tainele credinței. Se îmbolnăvește în acest timp de TBC, boală considerată incurabilă în acea vreme, dar se reface la Mănăstirea Vujan. Va fi tons în monahism în anul 1948 la Mănăstirea „Buna Vestire”, Rača, și hirotonit ierodiacon în aceeași zi. Ieromonah va fi hirotonit opt ani mai târziu, fiind ridicat în aceeași zi la rangul de arhimandrit. Pentru o cunoaștere a realității ortodoxe universale, între anii 1955-1957 urmează studii postuniversitare la Atena, iar la întoarcere va fi ales episcop de Raška și Prizren. În activitatea sa pastorală de aici este foarte preocupat atât de reînnoirea vieții duhovnicești din parohii, cât și din mănăstiri, și, în mod deosebit, este preocupat de activitatea pedagogică din Facultatea de Teologie din Prizren, ocazional implicându-se în activitatea de predare ca dascăl de slavă bisericească și muzică. În anul 1990 devine Patriarh al Bisericii Ortodoxe Sârbe, urmând predecesorului său, Patriarhul Gherman, ca cel de-al 44-lea întâistătător al acestei Biserici. A fost primul patriarh desemnat după „alegere apostolică” printr-o procedură care prevedea, în primă fază, alegerea a trei episcopi de către Sinodul Bisericii. Apoi numele acestora trebuiau așezate într-o urnă, urmând ca, după rugăciune, să fie extras numele unuia dintre cei trei, vădind voia și lucrarea Sfântului Duh, după practica timpurilor apostolice. Mitropolitul de Zagreb-Ljubljana, Jovan, va scrie lucrul următor despre acest moment providențial: „...este cea mai bună soluție în circumstanțele actuale. Este episcopul nostru cu o strălucită viață monahală și ascetică și cântarea Preasfintei Maici a lui Dumnezeu:

Coborât-a pe cei puternici de pe tronuri și a înălțat pe cei smeriți e potrivită acestui prilej”².

Programul său de pastorație a fost exprimat în termeni simpli, dar evanghelic. Redăm un fragment sinteză, parțial amintit mai sus: „Nu am niciun program pentru misiunea patriarhală. Programul meu este evanghelia lui Hristos sau frumosul ei mesaj despre Dumnezeu care este cu noi și despre Împărăția Lui dinăuntrul nostru – atâta vreme cât prin credință și prin iubire Îl primim... Puterile mele sunt mici și voi o știți. Eu nu nădăjduiesc în ele. Nădăjduiesc în ajutorul vostru și, repet, în ajutorul lui Dumnezeu, cu care El m-a sprijinit până astăzi. Să fie spre slava lui Dumnezeu și spre folosul Bisericii Sale și a poporului nostru încercat în aceste vremuri dificile”³.

Vremurile dificile erau pricinuite de războaiele din Iugoslavia traversate de poporul său, care cereau verificarea fidelității păstoriților săi față de Domnul Hristos Cel Răstignit pentru lumea întreagă. Sub forma cea mai vizibilă, suferința lui Hristos pe Golgota era prezentă în viața cotidiană a neamului său. Și de această dată, în ciuda suferințelor și nedreptăților pe care le întâlneau, Patriarhul-ava, în sensul cel mai clasic al cuvântului, nu părăsește duhul evanghelic. „Sminteala Crucii” nu îl oprește din kerigma mesajului hristic, ci, dimpotrivă, înțelege că, pentru cei ce cred, crucea este

putere. Redăm un scurt fragment din mesajul pe care Patriarhul Pavle îl adresează poporului suferind, îndemnând la asumarea suferinței și iubirea vrăjmașilor: „Mai degrabă pătimiți acum nedreptatea care vi se face decât să o pricinuiți voi altora, fraților voștri de altă credință, dar la fel de nefericiți ca voi. Să fim cu toții oameni, fii ai lui Dumnezeu, și să ne încredințăm mai degrabă dreptății Lui decât mâniei noastre, oricât ni s-ar părea de îndreptățită. În numele dragostei evanghelice a lui

Dumnezeu și a Sfintei noastre Biserici care o propovăduiește, vă trimit binecuvântarea Noastră, cu credința că ajutorul va ajunge să mângâie și pătimirile voastre, dacă la rău nu vom răspunde cu rău și dacă în cele mai grele ispite ne vom purta ca un neam creștin, neam al Sfântului Sava”⁴.

Lucrarea propriu-zisă, atât ca episcop, cât și ca patriarh, s-a desfășurat atât la nivel edilitar, prin ridicarea de biserici, reînființarea unor eparhii, cât și științific, prin susținerea învățământului teologic, prin introducerea Religiei în școli și integrarea Facultății de Teologie în cadrul Universității publice din Belgrad, exclusă de comuniști în 1952, dar, mai ales, la nivel duhovnicesc. A trecut la cele veșnice în ziua de 15 noiembrie 2009, fiind prohodit de mai bine de un milion de oameni, care au vrut să-i aducă un omagiu și să primească binecuvântarea sa înainte de plecare. Trupul său a fost așezat, potrivit dorinței lui, în Mănăstirea Rakovica, la periferia Belgradului, loc de pelerinaj până astăzi.

A fost omul deplin, echilibrat, părinte al tuturor deopotrivă. La final, redăm un scurt fragment din mărturiile sale, care poate să se constituie într-un testament adresat nouă, celor de azi, din nou în duhul cel mai simplu și firesc al Evangheliei: „Noi, credincioșii – și ortodocșii, și catolicii, și musulmanii – credem cu toții că Dumnezeu este Dumnezeul dreptății. În Coran, Domnul Dumnezeu îi îndeamnă pe credincioși ca nu cumva din pricina urii să nedreptățească pe cineva, pentru că El, Dumnezeu fiind, cunoaște purtarea noastră. Din Sfânta Scriptură, tot așa, vedem că lui Dumnezeu Îi este drag fiecare popor care e drept și se teme de El. Domnul nu se uită la fața omului, ci la faptele lui. Iar noi, dac-am fi lucrat după dreptatea și după adevărul lui Dumnezeu și-am fi urmat numai cele sfinte și cinstite, n-am fi ajuns niciodată în situația asta și-am fi trăit cu toții o viață mai bună. Și tot în acest chip putem să ieșim din necazurile în care ne aflăm acum... Dacă ne-am ține cu toții de dragoste, acest pământ ar fi rai. Măcar dacă ne-am ține și de ceva mai mic decât dragostea – caci dragostea este legătura desăvârșirii – măcar dacă ne-am ține de principiul *ceea ce vă doriți vouă, aceea să faceți altora, iar ceea ce nu vă doriți vouă, nu faceți nici altora* – atunci vom vedea că pământul, chiar dacă n-ar fi un rai, totuși ar fi mai aproape de rai. Dar când noi facem tocmai pe dos, iată unde ajungem”⁵.

² Pravoslavje, 15 decembrie 1990.

³ Cf. J.-C. Larchet, *Patriarhul Pavle al Serbiei. Un sfânt al vremurilor noastre*, București, Sofia, 2014, p. 58.

⁴ *Rugămintele părintească către sârbii aflați în zona de război*, 28 noiembrie 1992/ cf. J.-C. Larchet, *Patriarhul Paole al Serbiei*, p. 82.

⁵ Interviu acordat lui Jovan Janjic, în revista „Javnost”, 17 noiembrie

Konstantin Nikolakopoulos, *Imnografia ortodoxă la început și astăzi. Dicționar de termeni liturgici și innologici*, traducere de diac. Alexandru Ioniță, editată sub coordonarea științifică a Prof. Dr. Adrian Marinescu, Editura Basilica, București, 2015, 164 p.

La mijlocul anului 2012 am efectuat un stagiul de documentare doctorală de trei luni în capitala Bavariei, München. Pe

lângă bibliotecile foarte bine dotate cu ultimele apariții editoriale din toate domeniile și limbile pământului, orașul oferă, în ciuda forfotei unei metropole locuite de 1,5 milioane de oameni, mai multe oaze de liniștire și de spiritualitate ortodoxă, în care creștinul ortodox, indiferent de naționalitate, poate participa la viața liturgică a Bisericii Ortodoxe. Cel mai vechi lăcaș în care se oficiază slujbe ortodoxe este biserica grecească Sf. Andrei și Întâmpinarea Domnului, aflată în centrul vechi al orașului. Protopsaltul acestei biserici este profesorul de teologie biblică noutestamentară de la Institutul de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Ludwig-Maximilian”, Konstantin Nikolakopoulos, născut în Patras, Grecia, în 19 iunie 1961. Profesorul Nikolakopoulos reprezintă, după știința mea, un exemplu unic în care biblistul se întâlnește armonios cu protopsaltul, în aceeași persoană erudită subzistând deopotrivă magistrul studiilor Noului Testament și dascălul muzicii bizantine autentice. Această fericită întâlnire care caracterizează cel mai bine persoana teologului mirean Konstantin Nikolakopoulos, pe care am avut și eu prilejul să-l cunosc, constituie explicația genezei și cuprinsului acestui volum, în care ni se prezintă în mod elocvent legătura dintre Sfânta Scriptură și slujbele Bisericii.

Lucrarea de față reprezintă îmbinarea a două texte apărute în limba greacă și germană, care ilustrează pe de o parte, originea biblică a imnografiei ortodoxe, iar pe de altă parte, dezvoltarea ei ulterioară în cultul bisericesc ortodox. Prima parte discută așadar un subiect mai puțin frecventat în teologia noastră românească, anume „Noul Testament ca sursă innologică în Biserica Ortodoxă”. Profesorul Nikolakopoulos face referire pas cu pas la raportul strâns și complex dintre Noul Testament și textele liturgice ale Bisericii, demonstrând cum nu numai imnurile lirico-poetice, ci și unele pericope sau relatări biblice nou-testamentare au slujit ca izvoare de inspirație pentru imnografii bizantine ai primului mileniu creștin, întregul nostru cult bisericesc având o rădăcină sau purtând o pecete biblică indiscutabilă. Partea a doua a cărții are forma unui lexicon ordonat alfabetic, care a slujit inițial unor scopuri didactice pentru studenții institutului ortodox münchenez explicând un număr de 57 dintre cei mai importanți termeni ai imnografiei ortodoxe care definesc imnuri sau grupuri de imnuri din cărțile liturgice ortodoxe. Cartea profesorului Konstantin Nikolakopoulos pune astfel la dispoziție lămuriri fundamentale ale practicii și ale limbajului de specialitate ortodoxe, de care avem toți nevoie, teologi și creștini laici din Germania și din România deopotrivă. Aceste considerente l-au determinat de altfel pe diaconul Alexandru Ioniță – la rândul-i preocupat de muzica psaltică și doctor în teologie biblică al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, care a petrecut un stagiul doctoral mai îndelungat la München –, să purceadă la traducerea celor două studii ale profesorului grec și să le publice sub forma unui volum foarte accesibil la editura Basilica a Patriarhiei Române. Scopul declarat al cărții și al traducerii românești este de a contribui la redescoperirea fondului scripturistic al imnografiei ortodoxe și de a explica o serie de termeni pe care-i întâlnim în cărțile de cult, dar pe care nu întotdeauna îi și înțelegem. Așadar, volumul de față constituie un instrument de lucru pentru elevii, studenții și profesorii școlilor de teologie ortodoxă, un îndrumar folositor pentru clerici și psalți, dar și o lectură edificatoare pentru toți cei interesați de o cunoaștere mai amănunțită a tezaurului liturgic ortodox, care adeseori compilează, sintetizează și transmite în formă doxologică corpusul scripturistic.

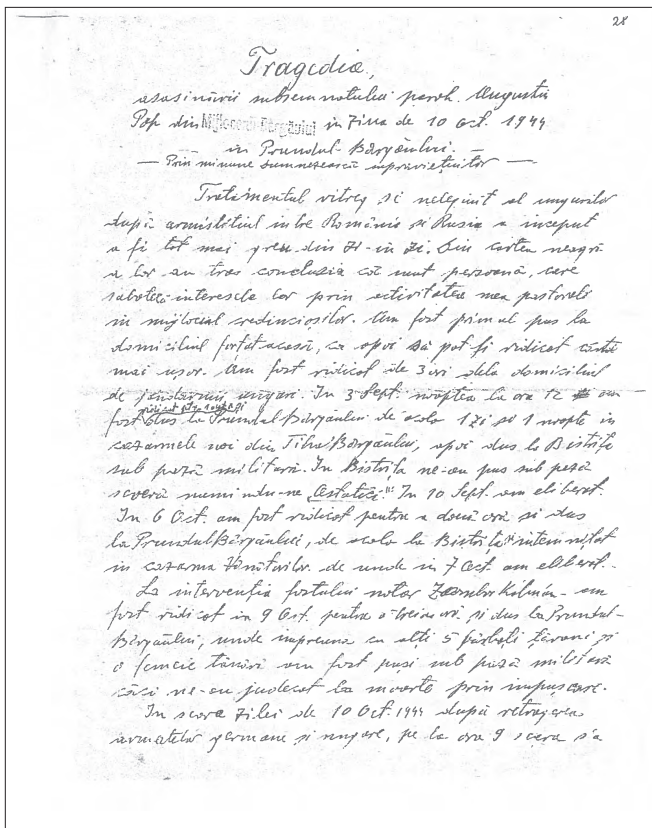
Mircea-Gheorghe Abrudan

¹ Traducere din lb. greacă de monahul Leontie, cf. ΠΟΛΙΤΗΣ – 20.09.2009.

Tragedia încercării de asasinare de către hortyști a Părintelui ortodox Augustin Pop din Mijlocenii Bârgăului, 10 octombrie 1944

"Întrebat-am luminata ciocârlie
Candela ce leagănă-n tîrie
Untdelemnul cântecului sfânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina Celui nepătruns."
(NICHIFOR CRAINC, Poeți după gratii,
Mănăstirii Petru Vodă, 2010, p. 94)

Ln Biserica Ortodoxă Română din Mijlocenii Bârgăului, a avut loc în data de 8 octombrie 2016, ora 17:00, slujba parastasului și comemorarea a 72 de ani de la împușcarea celor 7 creștini români în Prundul Bârgăului de către trupele horthyste în retragere, dintre care singurul supraviețuitor, în chip miraculos, a fost preotul Augustin Pop, a cărui mărturie directă despre cele întâmplate atunci urmează în rândurile de mai jos.

Șaptezeci și doi de ani ne despart de tragedia împușcării celor șapte creștini români al căror sânge a fost risipit în noaptea de marți, 10 octombrie 1944, într-o grădină cu pomi, proprietatea numitei Meiss Hethyi din Prundul Bârgăului. Cel de sus n-a lăsat crima și pe criminali nedescoperiți, scoțându-l pe preotul Augustin Pop „din groapa pieirii”, redându-i viața și sănătatea pentru încă 41 de ani „în slujba bisericii și a neamului”.

Mulți autori s-au aplecat asupra acestui subiect dureros al istoriei noastre locale. Din necunoașterea surselor originale sau din alte motive au apărut inadvertențe în relatările lor.

În cele ce urmează, pentru a respecta, ad litteram, tot ceea ce a scris și a spus supraviețuitorul despre acea cumplită noapte, redăm în întregime, versiunea sa din 14 februarie 1945, cea mai apropiată în timp. În posesia mea sunt încă două mărturii asemănătoare: una, scrisă de mâna lui, datată 10 aprilie 1968, și cealaltă, scrisă la mașină, cu data de 28 iulie 1982, având semnătura preotului în original.

Mai am cunoștință de o înregistrare audio pe care profesorul George Vasile Rațiu a prezentat-o la una din primele comemorări în această biserică. Să ne întoarcem, deci, cu 72 de ani în urmă în seara ploioasă de 10 octombrie și să luăm aminte la mărturia cutremurătoare a celui reîntors din moarte, așa cum a fost ea consemnată olograf.

Maria Holbură

Tragedia asasinării subsemnatului
preot paroh Augustin Pop din Mijlocenii Bârgăului
în ziua de 10 oct. 1944 în Prundul Bârgăului
– Prin minune Dumnezeiască supraviețuitor –

Trataamentul vitreg și nelegiuit al ungarilor după armistițiul între România și Rusia a început a fi mai greu din zi în zi. Din cartea neagră a lor au tras concluzia că sunt persoană care sabotează interesele lor prin activitatea mea pastorală în mijlocul credincioșilor. Am fost primul pus la domiciliul forțat acasă, ca apoi să pot fi ridicat cât mai ușor. Am fost ridicat de 3 ori de la domiciliu de jandarmii unguri. În 3 Sept. Noaptea la ora 12 am fost ridicat pentru prima dată și dus la Prundul Bârgăului, de acolo 1 zi și 1 noapte în cazarmele noi din Tiha Bârgăului, apoi dus la Bistrița sub pază militară. În Bistrița ne-au pus sub pază severă numindu-ne "Ostatici". În 10 Sept. am eliberat.

În 6 Oct. am fost ridicat pentru a doua oară și dus la Prundul Bârgăului, de acolo la Bistrița și întemnițat în cazarma Vânătorilor de unde în 7 Oct. am eliberat.

La intervenția fostului notar Zsombor Kalman am fost ridicat în 9 Oct. pentru a treia oară și dus la Prundul Bârgăului, unde împreună cu alți 5 bărbați țărani și o femeie tânără am fost puși sub pază militară căci ne-au judecat la moarte prin împușcare.

În seara zilei de marți 10 Oct. 1944 după retragerea armatelor germane și ungare, pe la ora 9 seara s-a început calvarul. Se prezintă un ofițer zászlós care ne spune că vom fi dați peste graniță în România. Ne-au scos din hotelul comunal unde eram păziți și cu escortă militară pornim nu spre graniță ci spre „Heniu” pe păraul așa numit „Secul” în sus. După un drum de 100 metri suntem întorși înapoi, spunându-ne că vom fi duși la Bistrița. Întâi am fost duși într-o pivniță, la o casă particulară, unde erau cântăreți, pentru a nu auzi ce are să se întâmple. Ni s-au spus că vom fi duși la ascultare (kihalgatás) și să spunem drept ce vom fi întrebați.

Am fost primul pe care m-au dus la așa zisa ascultare (kihalgatás).

Am ieșit în curte. Era ora 9 seara, ploaia a încetat și era întuneric, prin sate ardeau fabricile. Am fost preluat de un ofițer (zászlós) un soldat și un plutonier de jandarm și ne-au pofțit să mergem cu ei. Credeam că vom intra într-o cameră unde aveau biroul, dar m-au pofțit să merg mai departe. Am ieșit în șoseaua națională de acolo prin o porțiță într-o grădină. În grădină s-a format cortegiul tragediei mele, înaintea mea soldatul cu baioneta pe urmă, în dreapta mea ofițerul iar înapoia mea călăul, plutonierul de jandarmi.

Îndată mi-am dat seama că merg la moarte sigură, m-am tulburat sufletește și m-a cuprins o groază, când deodată m-a înșeninat Dumnezeu, dându-mi curaj și liniște sufletească și am mers „ca o oaie spre înjunghiere și ca un miel, fără glas” aproximativ 120 metri în interiorul grădinei cu privirea tot spre ofițer. Ajungând la locul de asasinare am fost oprit și, imediat, fără veste am fost împușcat prin cap de plutonierul de jandarmi pe din dos. Senzația împușcării a fost: o tunetură mare fiind foarte aproape, o fierbințeală și o lovitură în dosul capului. Glonțul a intrat în cap prin dosul urechii drepte și a ieșit pe sub ochiul stâng perforând osul orbitei 1 cm sub ochi. Cele cinci simțuri nu s-au alterat ci funcționează normal. După înregistrarea acestor senzații exclamând un "Vai" am căzut la pământ cu fața în jos, sărindu-mi bagajele departe din mâini a început sângele a curge din mine prin rănille glontelui și prin nas și gură.

Fiind conștient de mine mi-am dat seama că nu sunt mort și m-am prefăcut eu că sunt mort pentru a-i induce în eroare, ca să crează întradevăr că sunt mort. După ce a curs sânge mult din mine am început a sufla așa cu furnăit de sânge prin nas și gură tot mai rar, tot mai rar până de la o vreme am încetat cu respirația în aparență, lăsând ca sângele să curgă prin gură în stomac și respiram așa de rar și neobservat încât de la un timp îi auzeam zicând: e mort (megvan halva). Au aprins lampa electrică de buzunar și văzând un lac de sânge lângă capul meu a zis unul: a curs sânge ca dintr-o vită (folyt a ver mint egy marhából), apoi m-a scuturat doar mă voi deștepta și mi-a căutat pulsul la mâna stângă după care m-a declarat mort. Unul m-a învățat cu fața în sus să mă ducă într-o groapă din apropiere, care servea apărare pasivă, în acest timp am simțit că se învârte lumea cu mine și am căzut în nesimțire, în inconștiență, atâta ființe minte că a zis unul încet: prinde-l de picioare să-l ducem. Mai mult nu știu ce s-a întâmplat cu mine până am ajuns în groapă. Groapa fiind săpată pe o coastă așa că partea de la vale n-a avut părete, intrând în groapă cu mine m-au trântit din mâini jos pe pământ, în acest moment m-am deșteptat, am revenit iar conștient... și dându-mi seamă de situația mea am început din nou a respira ca înainte, pentru a nu fi descoperit.

Fiind ei în bună credință că sunt mort, au început a mă jefui, mi-au luat ceasul de pe mâna stângă că l-au văzut când mi-au căutat pulsul, inelul de logodnă, banii din portmoneu și 2 geamantane cu haine și alimente.

După aceasta zice jandarmul: îi mai trag un glonț, atunci am încremenit, dar îndată ofițerul îi zice nu e voie până la urmă și-au

plecat după a-l doilea osândit să-l aducă la împușcare.

Având timp foarte scurt, îndată m-am hotărât să fug. Îmi controlez trupul dacă e întreg, căci nu știam ce s-a petrecut cu mine în timpul cât eram în nesimțire. Găsindu-mă întreg îmi ridic puțin capul și privesc peste trupul meu în jos dacă sunt duși călăii. Fiind întuneric un trunchi de măr mă inducea în eroare și vedeam în el pe soldatul cu arma pe umăr. Un fior rece trece prin mine că nu pot scăpa. O putere D-zeiască m-a înșeninat din nou, mă ridic în picioare, îmi pun pălăria pe cap, îmi șterg cu mâna sângele încheșat de pe față și ochi și plec spre soldat ca să fiu împușcat a doua oară. Ajungând în apropierea soldatului văd realitatea, un trunchi de măr cu o creangă în vârful lui, probabil a fost uscat. Starea mea sufletească îndată mi s-a schimbat, îmi ziceam: sunt scăpat.

Trec pe coastă în sus, ajungând la un gard, cu greu mare m-am tăvălit peste el, cazând grămadă dincolo jos. M-am ridicat și am fugit ca să nu-mi deie de urmă. După o fugă de 100-120 m prin grădina tinoasă m-am oprit, n-am mai putut merge de slab. Mă așez pe un răzor să mă odihnesc, când deodată auz împușcatură, osânditul al doilea e acum în locul meu. M-am speriat. Mă ridic și merg înainte cu pași slabi și sângele îmi curge vale pe haine. M-am temut că în urma vărsării sângelui nu voi mai putea rezista, voi muri prin aceste grădini străine, neștiind nimeni de mine. M-am rugat „Doamne, întărește-mi pașii și mă du la un Samarinean, că dacă mai am zile să-mi dea mână de ajutor în durerile mele, iar de sunt spre sfârșit cu viața să nu mor aici, neștiind nimeni de mine”. Zicând acestea ajung la alt gard pe care nici cum nu-l pot trece fiind slăbit. Plec pe lângă gard pe o coastă în jos și ajungând în vale cad într-un canal mic cu apă pe care nu l-am observat, fiind foarte întuneric. Vreau să trec prin el dincolo iar dau de un alt gard de sârmă ghimpată. Neștiind înalt m-am tăvălit peste el sfârticându-mi-să rău hainele de pe mine. Trecut gardul dau de o cărare care mă duce la o casă. În casă găsesc o văduvă bătrână cu nora sa. Femeile îndată m-au spălat de sânge și cu pânză m-au legat la cap ca să oprim curgerea sângelui. Găsindu-mă în nesiguranță, m-am dus în șură, unde după un timp scurt mi se face rău, foarte rău, îmi vine să vărs, mă silesc ca să vărs și am vărsat mult sânge încheșat, apoi m-am liniștit. Șezând vreo oră ghemuit în șură aud pușcăturile cu care au fost omorâte celelalte persoane. Din șură m-am mutat în ieslea vitelor în grajd și acolo am mas prima noapte.

După ce au fost împușcați toți și astupați în acea groapă au pornit în goană după mine 6 soldați pe o rază destul de mare, mi s-a spus că numai 2 case de mai vineau în jos ajungea la mine. Dumnezeu le-a închis drumul și i-au zăpăcit, prin întenecul nopții ca să nu mă găsească, ferindu-mă de alte chinuri mai grozave și mai barbare. În ziua următoare au ajuns Rușii așa că am scăpat de a mai fi căutat. După-masă, însoțit de un creștin, am făcut drumul de 3 km pe picioarele mele până acasă.

Fiind frontul pe la noi n-am avut posibilitatea să ajung la medic și medicamente și nici spital. Singur D-zeu m-a vindecat până la stadiul în care mă găsească azi și tot El mă va vindeca de tot. Abia în a 5-a săptămână pot da față cu un medic, care mi-a spus că numai clinica din Sibiu îmi mai poate da mână de ajutor, cu toate acestea n-am descurajat.

Cinci săptămâni am dus greu, căci n-am putut mânca nimic decât lapte cu miere, căci nu-mi puteam căsca gura și maxilarele mă dureau rău de tot. După 4 luni de la împușcare îmi fac următorul diagnostic după a mea părere:

Rana pe unde a intrat glonțul s-a vindecat la 4 săptămâni iar pe unde a ieșit glonțul la 8 săptămâni.

Nu este vindecată rana prin cap făcută de glonț. Curge mereu puroi prin nas. Toată partea dreaptă a maxilarelor îmi sunt amorțite, aproape nu le simțesc cu dinți cu tot; nu pot mânca pe partea dreaptă deși dantura nu mi s-a alterat pe cum nici celelalte simțuri din cap. Gura mi-o pot căsca normal. Dureri și azi mai am prin cap, am impresia în urma acestor dureri pare că mi-or fi adaos capul în partea dreaptă, pare că ar fi străină partea dreaptă a capului.

Îmi prevăd o invaliditate în cap destul de serioasă, care invaliditate măcar exterior nu se vede. Cred că D-zeu cu timpul și prin tratament chimica o va ameliora această invaliditate. Facultățile sufletești psihice prin această tragedie D-zeu mi le-a ferit de orice alterație și funcționează normal cu excepția memoriei care mi s-a slăbit și nervii zdruncinați.

Închei cu rugăciunea:

„Doamne, acela ce prin puterea minunilor Tale D-zeiești din 7 persoane osândite la moarte singur pe mine m-ai scăpat la viață, trimite Darul vindecărilor Tale asupra ranelor mele și mă vindecă spre a-Ți cânta și preamări minunile Tale, în toată viața mea”.

Mijlocenii Bârgăului la 17 Februarie 1945

Oficiu parohial ort. Rom.

Augustin Pop

Paroh ort. rom.

asasinat și scăpat la viață prin minune Dumnezeiască

Comuniunea ierarhic-sinodală și problematica încetării pomenirii chiriarhului în cadrul slujirii liturgice

Pr. conf. univ. dr. Patriciu Vlaicu

În ultimele zile, în contextul dezbaterilor provocate pe tema Sfântului și Marelui Sinod întrunit în Creta în perioada 19-26 iunie 2016, câțiva clerici din anumite zone ale țării au anunțat că refuză pomenirea episcopului locului, invocând prevederile canonului 15 al sinodului Proto-deutera (I-II Constantinopol - 861). Această atitudine a fost salutată de către unii și a fost criticată de către alții, ajungându-se la afirmații contradictorii în baza aceleiași Tradiții canonice.

Având în vedere gravitatea în sine a unei atitudini de rupere a comuniunii canonice cu episcopul locului, pentru o mai bună înțelegere a problemicii în toată complexitatea ei, în rândurile următoare voi pune în evidență principalele elemente constitutive ale principiului ierarhic-sinodal, urmând, mai apoi, să prezint modul în care Sfintele canoane abordează problematica comuniunii preotului cu Biserica întregă prin asumarea comuniunii cu episcopul locului.

Comuniunea ierarhic-sinodală, condiție fundamentală pentru apartenența la Trupul Tainic al lui Hristos

Așa cum arată Sfântul Ignatie al Antiohiei, Biserica își manifestă unitatea și sobornicitatea (catholicitatea) atunci când este în comuniune cu episcopul, cu preoții și diaconii care îl înconjoară¹. Fiecare persoană care a primit Botezul este integrată în Trupul Tainic al lui Hristos prin comunitatea locală păstorită de un preot, aflat în comuniune cu episcopul locului. Episcopul, la rândul lui, se află în comuniune cu Biserica întregă prin sistemul sinodal, iar fiecare sinod al unei Biserici autocefale, reunit în jurul primatului, se află în comuniune cu Biserica din întreaga lume. Așadar, fiecare dintre slujitorii Bisericii, la nivelul său, este obligat să manifeste comuniunea ierarhică, cea mai vizibilă expresie a acesteia fiind actul liturgic al pomenirii, după rânduiala liturgică și canonică stabilită. Preotul pomeneste pe episcopul locului, pe al cărui antimis slujește cele sfinte, episcopul pomeneste pe mitropolit, mitropolitul pomeneste pe patriarh, iar patriarhul (sau după caz Arhiepiscopul-primat sau Mitropolitul-primat) îi pomeneste pe toți ceilalți întâistătători ai Bisericilor autocefale.

În Biserica locală, Hristos îl investeste pe episcop cu harisma și cu răspunderea săvârșirii slujirilor Bisericii în unitate și bună rânduială, pentru ca toți preoții să fie încadrați în aceeași lucrare (can. 39 Ap.²). În același timp, și episcopul trebuie să se lepede de sine și să-L lase pe Hristos să Se manifeste prin el³. În acest sens, Sfântul Ciprian al Cartaginei⁴ și Sfântul Ignatie al Antiohiei⁵ afirmă legătura dintre episcop și manifestarea unității Bisericii, iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune că slujirea nu este deplină, decât din încredințarea episcopului⁶. În același timp, fiecare episcop este condiționat în lucrarea lui de așezarea Bisericii pe care o păstorește în comuniunea Bisericii întregi prin viața sinodală și prin comuniunea cu poporul care i-a fost încredințat. De aceea, episcopul nu se află în Sinod în nume propriu, ci poartă cu

el întreaga comunitate pe care o păstorește. Astfel, unitatea Bisericii în ecumenicitatea ei este manifestată ca o unitate prin episcop, iar locul mireanului sau al clericului în Biserica este determinat de locul pe care episcopul i-l recunoaște. În acest sens, Canonul 12 apostolic precizează că un laic sau cleric îndepărtat din comuniune de către un episcop, nu poate fi primit în altă eparhie, iar canonul 13 apostolic arată că atunci când un laic sau cleric îndepărtat de la comuniune ar căuta comuniunea cu un alt episcop, fără să fi fost reintegrat în propria lui eparhie, să fie supus unei pedepse canonice mai aspre.

Această înțelegere nu face din slujirea și judecata episcopului un act discreționar, deoarece, episcopul este obligat să aibă față de fiecare mirean sau cleric o judecată în care să dea dovadă de discernământ eclezial, fără prejudecată sau „micime sufletească”. Din acest motiv, canonul 5 al Sinodului I ecumenic arată că fiecare episcop trebuie să dea socoteală sinodului, de două ori pe an, pentru modul în care a gestionat comuniunea ierarhică pe care este chemat să o consolideze în eparhie.

Prevederi canonice privind consecințele ruperii comuniunii cu episcopul locului

În ordine cronologică, primul canon care abordează această problematică este canonul 31 apostolic⁷. În acest canon este foarte importantă formularea: „nevădindu-l cu nimic vrednic de osândă pe episcopul său în privința dreptei credințe și a dreptății”. Unii ar putea înțelege că dacă un episcop ar fi acuzat de abateri în privința dreptei credințe și a dreptății, clericii s-ar putea separa *cu de la sine putere* de acesta. Or, canonul dorește să condamne tocmai această atitudine. Formularea: „nevădindu-l cu nimic vrednic de osândă” se referă explicit la un act de judecată bisericească asupra episcopului. Or, canoanele 12, 20, 100 Cartagina, 1 Constantinopol (394), 15 Antiohia, 1 Chiril al Alexandriei, arată că sinodul este instanța competentă să judece un episcop. Când canonul 31 apostolic numește pe cel ce se rupe de episcopul locului ca fiind *uzurpator*, dorește să arate prin aceasta că dacă un cleric rupe comuniunea cu episcopul său fără să aștepte judecata sinodului, el uzurpă competența sinodală de judecată și se face pe sine însuși judecător împotriva rânduiei canonice. Această înțelegere este confirmată de către canonul 6 II ecumenic, care arată explicit că nu poate fi acceptată o acuză împotriva episcopului fără ca ea să fie investigată. Completând această înțelegere, canonul 9 al sinodului IV ecumenic arată că orice litigiu dintre un cleric și episcop, trebuie judecat de sinodul provinciei, iar dacă neînțelegerea ar fi între preot și mitropolit, plângerea să fie adresată patriarhului. În același sens, canonul 14 Sardica arată că fiecare caz privind comuniunea cu episcopul trebuie să fie rezolvat cu grijă și cu credință deoarece: „după cum episcopul este dator să ofere slujitorilor dragoste curată și tratament bun, în

același chip și supușii cu sinceritate trebuie să îndeplinească pentru episcopi cele ale slujbei”.

În problematica analizată aici, canoanele 13, 14, 15 de la Sinodul I-II Constantinopol au o importanță aparte. Canonul 13 I-II vorbește explicit despre osândirea clericilor care nu-și pomenesc episcopul după rânduiala liturgică și canonică, „înainte de condamnarea lui finală”, uzurpând judecata mitropoliților. Canonul 14 I-II condamnă disprețuirea episcopului de către preot și îndepărtarea de la comuniunea cu acesta înainte de decizia sinodală.

Atunci când canonul 15 I-II, după ce confirmă cele precizate de canoanele 13 și 14 I-II, laudă separarea de episcop datorită unei erezii, afirmă de fapt că aceia care rup comuniunea cu episcopul ce propovăduiește erezia „nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvoțători și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”. Din aceste cuvinte reiese deslușit că atitudinea laudată nu este aceea de separare a preotului de Biserica și sinod, prin ruperea comuniunii cu episcopul locului, ci tocmai de valorizare a comuniunii sinodal ierarhice, prin apelul pe care preotul respectiv îl face la mitropolitul care are competența de chemare în judecată a episcopului dovedit a fi atașat unei erezii deja condamnate de către Sinod.

Astfel, dacă un episcop, deja muștrat de sinod pentru învățătura pe care o propovăduiește, reîntors în eparhia sa ar persevera în acea învățătură, este evident că preoții nu trebuie să aștepte o nouă judecată, ci, refuzând pomenirea episcopului ereziarh, atrag atenția instanței sinodale competente care are capacitatea de a cere socoteală episcopului respectiv. Această interpretare este susținută de întreaga tradiția canonică care arată că sinodul are competența de a judeca episcopii atât pentru probleme pastoral-administrative, cât și doctrinare (6 sin. II ec; 3 sin. III ec; 18 sin. IV ec; 31, 34 Trul; 6 Gang.; 14 Sard.; 5 Antioh.; 10, 11, 62 Cartag.; 13, 14 sin. I-II).

În același timp este lesne de înțeles că într-un grup de canoane (13, 14, 15 I-II C-tinopol) care articulează comuniunea eclezială prin sistemul sinodal, nu se poate identifica drept soluție canonică separarea de episcopul locului și de sinodul din care acesta face parte, ci se afirmă manifestarea

recursului printr-un act de nepomenire care este consecința perseverării episcopului respectiv într-o atitudine condamnată deja definitiv „de către Sfintele Sinoade și de către Sfinții Părinți”. În acest sens, textul arată că instanța care are competența de judecată a unor astfel de cauze, adică sinodul, nu va condamna pe preotul care refuză pomenirea episcopului pentru aceste motive, ci îl va aprecia ca un apărător al rânduiei din Biserica.

În concluzie, putem vorbi despre o îndreptățită întrerupere a pomenirii episcopului locului pentru motiv de erezie, doar dacă episcopul propovăduiește în mod public o erezie condamnată de Sinoade și de către Părinți, și această întrerupere urmează apelului făcut la autoritatea ierarhic-sinodală în care este integrată comunitatea respectivă. Întreruperea pomenirii chiriarhului înseamnă de fapt întreruperea comuniunii cu episcopul respectiv, dar nu trebuie în niciun caz să exprime ieșirea din comuniunea ierarhic-sinodală. Din acest motiv, întreruperea comuniunii cu episcopul ereziarh trebuie să fie urmată de manifestarea comuniunii cu mitropolitul sau patriarhul. Aceștia, în numele Sinodului pe care îl prezidează, au competența canonică de a identifica soluția care trebuie urmată, astfel încât slujirea preoților respectivi să nu fie ruptă de slujirea Bisericii.

În ceea ce privește cazul care a provocat analiza noastră, este evident că ierarhii semnatori ai documentelor Sfântului și Marelui Sinod nu pot fi acuzați de învățături eretice, ținând cont de faptul că documentele adoptate de Sinodul din Creta nu folosesc altă terminologie decât cea utilizată de sinodul din 1484 care a condamnat unirea de la Florența⁸, și de Enciclica Patriarhilor Ortodocși din 1848⁹, documente asumate ca ortodoxe chiar de cei mai mari adversari ai Sinodului din Creta.

¹ Sfântul Ignatie face această precizare în preambulul scrisorii către Filadelfieni, *PSB*, Editura IBMBOR, Vol. I. p. 178.

² Canonul 39 Apostolic: „Presbiterii și diaconii să nu săvârșescă nimic fără încuviințarea episcopului, căci acesta este cel căruia i s-a încredințat poporul Domnului și acela de la care se va cere socoteala pentru sufletele lor”.

³ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Epistola către Efeseni*, 3, 12. *PSB*, Editura IBMO, București, 1981, Vol. I. p. 157-164.

⁴ Epistola a LXVI-a, 8; Migne, P.L. IV, col. 410.

⁵ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Epistola către Smirneni*, 7, 1. *PSB*, Editura IBMO, București, 1981, Vol. I. p. 182-186.

⁶ Sf. IOAN GURĂ DE AUR, „Omiiile. 2, 4, la 2 Timotei”, în *PG*, 62, 612, apud Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, EIBMO, București, 1978, p. 100.

⁷ „Dacă vreun presbiter, desconsiderând pe propriul său episcop, ar face adunare osebită (separată) și ar pune (așeza) alt altar, nevădindu-l cu nimic vrednic de osândă pe episcopul său în privința dreptei credințe și a dreptății, acela să se caterisească ca iubit de stăpânire, căci este tiran (uzurpator). De asemenea și ceilalți clerici, și (anume) câți se vor adăuga (atașa) lui, iar laicii să se afurisească. Dar acestea să se facă numai după una și a doua și a treia stăruință (poftire la ordine) din partea episcopului”.

⁸ Vezi, Karmiris, *Ta Dogmatiká kai Symboliká Mnhmeia tis Orthodoxou Katholikis Ekklesias*, tom. II, en Athinais 1953, p. 988.

⁹ Popescu, Teodor M., „Enciclica patriarhilor ortodocși de la 1848. Studiu introductiv, text și traducere”, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LIII, Nr. 11-12, București, 1935, pp. 545-688.

„În anul 1955, când am plecat eu la mănăstire, era mare necaz peste tot...” (I)

Interviu cu maica Ecaterina Ghiran, stareța mănăstirii Cormaia din județul Bistrița-Năsăud, realizat de către Călin Emilian Cira în data de 29 septembrie 2012.

Călin Emilian Cira (C.E.C.): - *La începutul dialogului nostru vă rog să ne vorbiți despre dumneavoastră și hotărârea de a îmbrăca haina monahală.*

Maica Ecaterina Ghiran: - M-am născut în localitatea Oșorhel, județul Cluj. Părinții mei au fost Maria și Alexandru. M-am născut în anul 1936, în 25 februarie. Am fost cinci frați, eu fiind cea mijlocie. Când a fost timpul pentru căsătorie, eu am spus că vreau să plec la mănăstire, la o mănăstire pe care eu nu o știam pentru că eu

cunoșteam doar mănăstirea Nicula unde ne duceam noi atunci. Mănăstirile greco-catolice s-au desființat și se aștepta să fie desființate și cele ortodoxe. În anul 1955 am plecat la mănăstire, în 8 noiembrie. Atunci am plecat de acasă. Plecarea mea a fost „o fugă” pentru că părinții mei n-au vrut să mă lase la mănăstire din cauză că au văzut ce s-a întâmplat cu două vecine de ale noastre, care au fost călugărițe la greco-catolici și, desființându-se mănăstirea, veniseră acasă. Atunci părinții mi-au spus: „vezi, alea au venit acasă și așa se va întâmpla și cu tine, așa vor face și cu voi dacă așa merge viața, și atunci tu ce ai să faci când vii acasă?! Nu ai pe nimeni, noi nu vom mai fi, iar frații tăi... fiecare cu grijile lor...” Ca oricare părinte care ține la copii, mi-au vrut binele, într-un fel. Dar dacă eu am fost hotărâtă și am vrut să mă duc la mănăstire, pentru mine nu a fost valabil așa ceva. Eu nu am avut de ales decât ca să fug, fără a spune cuiva. Nu am spus la nimeni nimic până când m-am dus la mănăstire... Și am prins momentul când s-a putut... Eu nu aveam bani pe mâna mea. Și părinții mi-au dat bani ca să-mi cumpăr o stofă pentru a-mi face un costum pentru iarnă. Iar eu cu banii aceia m-am dus. I-am dus pe părinți cu vorba că nu am găsit stofa, că am vrut să-mi cumpăr dar nu am găsit... ca să nu se prindă. Și pe urmă am fugit chiar în ziua de Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. Iar mănăstirea nu o cunoșteam. Nu știam unde trebuie să ajung. De aceea m-am dus la Nicula, pentru că știam că de acolo o să mi se dea adresa unei mănăstiri. Eu nu știam vreo mănăstire mai ales în acele vremuri când era greu ca să te duci la mănăstire. În Ardeal nu erau decât mănăstirile Nicula, Rohia și Râmeț. Râmețul era departe de mine, iar eu eram neumblată în lume. Apoi eu nu eram sigură pe mine ca să pornesc pe un drum lung. Așadar, m-am dus la Nicula, și acolo m-au pus ca să trag la sorți și mi-a ieșit mănăstirea Timișeni, de lângă Timișoara. Totuși, eu nu m-am dus acolo, ci m-am dus la mănăstirea Agapia pentru că aveam acolo o cunoștință cu care m-am întâlnit la Nicula când am fost de Sfânta Marie și care, atunci, mi-a spus că și ea vrea să meargă la mănăstire, dar părinții nu o lasă pentru că ea e singură la părinți. Despre ea am aflat că a plecat la Agapia. Atunci m-am dus și eu acolo, gândindu-mă că dacă e ea acolo poate voi fi și eu primită. Dar când am ajuns acolo mi s-a spus că nu mai primesc... Și ea mi-a spus că trebuie să plece. Iar maicile de acolo care cunoșteau mănăstirea Timișeni. Dar care au mai trimis maici acolo mi-au spus: „Du-te acolo pentru că acolo te primesc precis și sigur.” Iar eu, cum eram pe drum și nu aveam nimic sigur, m-am dus acolo și, într-adevăr, m-au primit. Se spune că bănățencele nu sunt așa de credincioase și nu se duc la mănăstire de aceea în mănăstire erau mai mult ardelence, moldovence, oltence... Acolo m-au primit după ce mi-am făcut cerere, așa cum se face și cum era rânduiala, și au dus cererea la Înaltpreasfinția Sa Vasile Lăzărescu, Dumnezeu să-l ierte. Când a ajuns cererea mea acolo, mitropolitul a spus: „o aprob dar să vină aici la mitropolie”. Nu am avut de ales, având în vedere situația în care mă aflam. De ascultare m-am dus la mitropolie, unde am rămas până în anul 1960.

C.E.C.: - *Ce s-a întâmplat atunci?*

Maica Ecaterina Ghiran: - În anul 1959 a fost dat Decretul 410, iar în anul 1960 a fost dat afară din mănăstiri tot tineretul și monahii de până la 50 de ani. Și parcă nu a fost destul atât, pentru că în Banat s-au închis toate mănăstirile din oficiu. Schituri și mănăstiri, toate au

fost închise. Numai două mănăstiri au fost mai mari: Timișeni de lângă Timișoara și mănăstirea Vasiova care era mai departe, chiar în localitatea cu același nume. Această mănăstire, Vasiova, era de maici și acolo era și un preventoriu pentru copii. Era o mănăstire cu clădiri foarte mari și încăpătoare și, pentru că maicuțele erau puține, s-a făcut acolo și un preventoriu pentru copii. Adică au luat casa mănăstirii și au făcut preventoriu, iar pe maici le-au lăsat ca să stea acolo într-o aripă a clădirii. Au mai făcut două căsuțe, așa, mai mici, mai jos de casele cele mari, aproape de bisericuță, și maicile acolo au stat cum au putut. Treaba asta cu datul afară din mănăstiri s-a prelungit aproape 10 ani de zile. Deci în 10 ani de zile au fost aproape toate închise. După zece ani, Înaltpreasfințitul a venit și ne-a zis – cum se spune – clandestin că încep să se redeschidă mănăstirile una câte una. Și atunci s-a redeschis și mănăstirea Timișeni.

C.E.C.: - *Dar despre momentul anului 1959, cu Decretul... Cum a sosit vestea și cine a anunțat că trebuie să plecați din mănăstire? Ce vă amintiți?*

Maica Ecaterina Ghiran: - Asta a venit de la Departament... De la Departament a venit actul acesta prin care se arăta că întâi cele tinere trebuie să plece afară din mănăstire. Ne-a spus maica stareță treaba asta. Ordinul ni l-a adus la cunoștință maica stareță. Nu s-a dat nimic la mână. Sigur că nu ți-a dat nimic scris pentru că așa a fost treaba atunci.

Au rămas doar cele bătrâne care erau mai multe... A fost foarte greu... Și pe urmă a venit ordinul și s-a închis tot. Una dintre maici era paralizată pe pat. Avea lombosciatică și, săraca, era paralizată. Stătea într-o copoaie de ciment...

Și atunci pe cele bătrâne dintre care multe erau basarabence și nu aveau unde să se ducă și nu aveau pe nimeni, pe acestea le-au dus la mănăstirea Viforâta. Acolo le-au strâns pe toate maicile bolnave din timpul acela, când mănăstirile s-au desființat (unde s-au desființat pentru că unele n-au fost desființate) și au fost lăsate să se descurce...

C.E.C.: - *Care era atmosfera vieții politice și religioase în anii '50, în acei ani când ați fost alungate de la mănăstire?*

Maica Ecaterina Ghiran: - În anul 1955 când am plecat eu la mănăstire era mare necaz peste tot... Un vecin de-al nostru a înnebunit. El a fost în Rusia prizonier și a văzut acolo toate greutățile și necazurile. În Rusia, mi se pare că prima nenorocire care a început acolo a fost cu colhozul. Și el știa ce se întâmplă dacă se face colectiv. Iar ei nu aveau copii și aveau o casă cu o singură cameră. Au venit cei de la partid și la ei s-au așezat, s-au cazat acolo, pentru că nu aveau copii și au stat o săptămână. Îi chemau acolo pe rândul satului și îi băteau la cap ca să se înscrie în colectiv. Dar oamenii nu vroiau. Și vecinul nostru, iarnă fiind, nu avea unde să se ducă și a trebuit să stea acolo și să vadă și să audă toate treburile astea. Și el săracul a înnebunit și a murit la spitalul de nebuni. Îmi era milă de el, săracul, când îl vedeam cum arată, știindu-l un om pașnic. Dar suferințele trăite acolo, în Rusia, l-au făcut să se gândească că așa se va întâmpla și la noi. Și toate acestea l-au marcat.

Să mă întorc și să vă spun că atunci când ne-au dat afară din mănăstire eu fiindcă am fost fugită de acasă, nu le spuneam tot la părinții mei ce am pățit și ce se întâmplă pentru a nu-i întrista. Mai ales că ei tot mereu îmi băgau de vină spunându-mi: „Vezi că s-a întâmplat tot ceea ce ți-am spus și tu nu ai vrut să înțelegi”. De aceea eu mi-am luat serviciu într-o fabrică de cherestea.

Eu când am plecat de la mitropolie din Timișoara, am plecat la Vasiova la mănăstire pentru că la început n-au fost obligate să părăsească mănăstirea decât cele tinere. Prin faptul că la mitropolie era o măicuță de la Vasiova, și ea era tare bolnavă cu inima, ea m-a cerut și pe mine ca s-o însoțesc și s-o ajut. Și în timpul din urmă ea s-a îmbolnăvit și mai tare, era în vârstă, avea peste 70 de ani, și îmi era milă de ea. Ea s-a retras la mănăstirea ei și pe urmă eu n-am mai vrut ca să stau singură acolo la mitropolie și l-am rugat pe Înaltul să mă lase să plec și eu. Și atunci eu m-am dus acolo la mănăstirea Vasiova ca să ajut pe această maică bolnavă, mai ales că m-am legat sufletește de ea și mi-am propus ca s-o ajut câte zile o mai avea pentru că era singură. Atunci eu m-am retras acolo. Când a venit decretul ca să părăsim mănăstirea eu eram acolo. Și atunci nu am vrut ca să mă duc acasă, nici nu am spus părinților ce s-a întâmplat. De aceea mi-am căutat un serviciu. Și printr-o femeie credincioasă care era mai în vârstă și care era punctuală în fabrică, am putut ca să intru și să-mi iau serviciu. Cineva m-a îndrumat să vorbesc cu ea și eu m-am dus și am vorbit, iar ea, la rândul ei a vorbit cu șeful fabricii ca să mă primească. A spus că am fost la mănăstire și că vreau să lucrez. Dar în timpul acela directorul fabricii era la închisoare. Nu demult era închis și îi ținea locul un inginer care era ateu. Femeia mi-a spus să mă duc la fabrică pentru că a vorbit cu acest inginer și că vrea să mă vadă. Într-o zi m-am dus ca să mă vadă și să stau de vorbă cu el. Femeia m-a recomandat și am discutat cu el în curtea fabricii. Am fost recomandată că sunt fată muncitoare și cuminte și nu le voi crea probleme. Atunci inginerul a spus: „Bine, te angajăm”. Vorbea foarte tăios și nerescușos pentru că era ateu și nu suporta călugării și preoții. Eu eram îmbrăcată cu o fustă mai lungă și el mi-a zis: „Bine,

te angajăm dar să nu vii cu zdrențele de pe tine. Ori vii îmbrăcată în pantaloni, ori cu fusta scurtă până la genunchi”. Apoi m-a trimis la o domnișoară al cărei nume l-am uitat pentru că nu mi-a ars mie de toate astea să le țin minte când eram necăjită?! M-am dus la birou ca s-o caut pe domnișoara respectivă pentru a-mi face angajarea. Când am intrat în birou, am întrebat de domnișoara cutare și ea a răspuns. M-am dus la ea spunându-i că m-a trimis tovarășul – așa se spunea atunci – inginer pentru angajare. „Da”, mi-a zis și mi-a cerut datele personale pentru a-mi putea face fișa. Biroul era plin de funcționari. Era un birou mare și de jur împrejur era plin de funcționari. Eu atunci m-am gândit ca nu cumva să vină acolo inginerul și să-mi spună aceleași lucruri într-atâta lume. N-am terminat bine de gândit că a și intrat inginerul pe ușă. Și primul lucru zis către mine a fost: „Ți-am spus: când vii la lucru să vii ori în pantaloni ori cu fustă scurtă până la genunchi și să nu vii cu zdrențele astea de pe tine”. Mi-a spus toate astea pe același ton tăios. Eu i-am răspuns da, am înțeles, și atunci am aruncat așa o privire de jur împrejur în așa fel ca să nu mă observe nimeni ca să vadă dacă râde cineva sau face niște gesturi de bătaie de joc și nu am văzut pe nimeni. Nu am observat pe nimeni și nici nu a zis nimeni nimic. Inginerul a ieșit afară, a plecat, și mi s-a făcut fișa de angajare și mi s-a spus când să mă prezint la lucru. La data stabilită m-am dus la lucru și șeful de tură ne-a făcut instructajul și m-a repartizat la subsol, la rumeguș. Ei știau așa că la mănăstire se duc numai cele proaste, cele pe care nu le bagă nimeni în seamă și care nu se pot mărita, care au probleme de felul acesta. Așadar m-au trimis la rumeguș, la subsol. Mi s-a spus ce am de făcut iar eu m-am ținut de treabă și am făcut tot ce trebuia să fac. Mai era acolo o persoană care era handicapată și pe care o țineau acolo de milă pentru că nu avea pe nimeni și trebuia și ea să trăiască. Avea momente când te ajuta dar avea și momente când nu puteai să-i zici nimic și când nu făcea nimic. Trebuia să mă ajute ca să duc lăzile cu țăndărilor de la gatere și să le scot afară și să mă ajute la tot ce trebuia acolo făcut. Deseori cădeau curelele de la utilajele care tăiau parchetul și chiar de la gatere, și atunci se strângea rumeguș, se adunau țăndări mari și trebuia să le scot afară. Trebuia să te duci repede la ucenici și să le spui să vină și să pună curea sus, și atunci aveai mult de lucru. Trebuia să dai tot rumegușul cu lopata de pe curea, să-l scoți afară pentru că era greu să-l duci tot cu mâna. Și eu toate acestea le făceam. Păianjenii îi curățam pentru că în acel loc se făceau foarte mulți păianjeni de la praf. Eu toate acestea le făceam singură și mai aveam timp și – cum să zic eu – să mă odihnesc. Îmi făceam pravila, cele șapte laude, aveam cântăcica în sân și când terminam cu treaba eu citeam cele șapte laude, dar numai atunci când nu mai aveam ce să fac.

După un scurt timp a venit directorul acasă de la închisoare. A fost eliberat și a venit în fabrică pentru a-și prelua serviciul. Eu nu am știut cine e directorul. Dar într-o zi a venit în vizită împreună cu șeful de tură acolo jos unde lucram. Când intră cineva dintr-o mănăstire undeva într-o instituție să știți că toți sunt cu ochii pe persoana aceea ca să vadă „ce faci și cum faci”. Îți faci datoria, nu ți-o faci, ești rea de gură... Eu nu avem treabă cu nimeni, absolut nimic nu vorbeam cu nimeni. Dacă aveam ceva, vorbeam cu șeful de tură. A venit așadar directorul în vizită însoțit de șeful de tură și eu chiar atunci lucram la rumeguș. Era o gălăgie așa de mare că nu auzeai când vine cineva. Dacă era tot rumeguș pe jos nu se auzea până nu-l vedea-i în fața ta. Și atunci au venit în fața mea ei amândoi și m-au salutat, iar directorul, pe care eu nu-l cunoșteam, m-a întrebat: „Îți place la noi?”. „Da, îmi place”, i-am răspuns. „Bine – a zis el – ne bucurăm”, a zâmbit și a plecat. A mai venit și altădată. Tot așa îmi zâmbea. Pe jos era tot curat, pus la punct tot, tot, tot. Și m-au mai ținut puțin și pe urmă îmi spune șeful de tură: „Uite, cu data de mâine nu mai lucrezi la aici la subsol, ci vei lucra sus, în hală. O să lucrezi sus în hală”. Acolo erau trei schimburi și într-un schimb erau soț și soție și el era șeful de tură. Soția lui lucra la parchet, ștuț îi spunea. Era o pânză și acolo tăiau parchetul. Și îi trebuiau ajutoare. Ea era șefa, ea tăia și avea nevoie de ajutor. Ei erau amândoi pocăiți, dar s-au atașat foarte mult de mine și mă iubeau foarte mult, adică mă respectau. Ea a spus soțului ei să facă cum o face și să mă atragă în schimbul lor ca să lucreze cu mine. A plecat ajutorul ei nu știu din ce cauză, și ea a spus că numai cu mine vrea să lucreze. Și atunci m-au pus cu ea ca să lucrez la tăiat parchet. Și am lucrat cu ea. Între timp am împlinit un an de zile. Și după un an de zile am plecat. Am plecat pentru că a fost destul de greu. Mai ales iarna era greu s-o suportă. Atunci am plecat în București. Când am intrat în fabrică eram proaspăt plecată din mănăstire și mi-am zis să am și eu un bănuț ca să am cu ce trăi și o să vadă între timp ce să fac. Și acum vă spun: opt ani am stat în București și după opt ani de zile am vorbit cu Înaltul și m-am reîntors la Timișoara. Deschizând atelierul de croitorie în data de 1 ianuarie unde doi ani de zile am lucrat singură, iar după doi ani mi-au dat încă două lucrătoare. S-au aglomerat comenzi: aveam câte 200 de comenzi. M-am străduit să învăț să fac cât mai bun lucru și atunci preoții veneau cu comenzi și cu de toate...

Deci, asta a fost... (continuare din numărul următor)

Mircea Vulcănescu, modelul creștinului mărturisitor

Mircea Gelu Buta

Bespre Mircea Vulcănescu s-a scris în termeni superlativi, mai întâi în exil, iar apoi, după prăbușirea regimului comunist, în publicațiile din țară, editându-se o bună parte din lucrări. Deși a trăit numai 48 de ani, dintre care ultimii șase petrecuți la Aiud, în închisoarea în care și-a dat duhul întocmai ca un martir, a lăsat în urma sa mii de pagini. Un editor al textelor sale estima că Mircea Vulcănescu „este autorul a circa 146 de lucrări (...), dintre care 54 de economie și statistică, 79 de titluri de lucrări de filosofie românească și universală, teologie, etică, istorie militară, arte, probleme de generație”¹.

Mircea Vulcănescu a fost luceafărul unei generații culturale, definite în următorii termeni într-o prestigioasă lucrare lexicografică: „«Generația tânără», numită și «generația spirituală», reprezintă tema esențială, recurentă în scrierile și conferințele acestor tineri care vor să schimbe modelele vieții intelectuale românești (inclusiv modelele literaturii) și să construiască, în spiritul doctrinei lui Nae Ionescu, o Românie culturală bazată pe ortodoxia țărănească. Vulcănescu este cel mai apropiat, dintre elevii profesorului, de această soluție, spiritualizarea României fiind cuvântul de ordine al acestei generații”².

Mircea Vulcănescu a fost filosof, teolog „nespecialist” (în înțelesul pe care Nae Ionescu îl dădea acestei expresii), sociolog format la școala lui Dimitrie Gusti, economist, finanțist, eseist și ziarist. Această trăsătură de *polihistor*, care îl înrudește pe Mircea Vulcănescu, la o privire atentă, cu Nicolae Iorga, a fost surprinsă de un coleg de generație, Mircea Eliade, într-un portret strălucit; un portret-epitaf, apărut inițial, în anul 1968, în revista „Prodromos” a exilului românesc, intitulat *Trep-te pentru Mircea Vulcănescu*: „Nu știai ce să admiri mai întâi: nestăvilita lui curiozitate, cultura lui vastă, solidă, bine articulată, sau inteligența lui, generozitatea, umorul sau spontaneitatea cu care-și trăia credința și iscusința cu care și-o tălmăcea. Nu cred c-am întâlnit un alt om înzestrat cu atâtea daruri. Și nici altul care să-l întrecă în modestie”³.

Emil Cioran, alt membru al generației amintite și rezervat în aprecieri pozitive, într-o scrisoare către una din fiicele lui Mircea Vulcănescu, mărturisește o lecție de smerenie primită de la părintele destinatarei: „Într-o zi când, într-un acces de furie împotriva a ceea ce numeam eu pe atunci «neantul nostru natal», îi spuneam că noi nu fusesem în stare să dăm lumii nici măcar un sfânt, îmi răspunse cu blândețea lui obișnuită care, de data aceea, lăsa să străbată o oarecare vehemență: *Ar fi trebuit să vezi pe baba pe care am cunoscut-o eu într-un sat îndepărtat, ai cărei genunchi lăsaseră urme în pământul colibeii ei de atâtea mătăanii ce făcuse. Adevărata sfințenie n-are nevoie să se arate și să fie recunoscută*” (s. aut.)⁴.

O latură mai puțin cunoscută a lui Mircea Vulcănescu este aceea de traducător. Dacă o vom ilustra cu câteva versuri din poemul lui Rilke „*Cartea a treia despre sărăcie și despre moarte*”, este pentru a arăta că și în acest plan măiestria sa este cu totul aparte: „O, unde-i cel ce-n veacul bogăției/ la mare sărăcie s-a lăsat,/ și straietele în târg și-a lepădat/ și gol intrat-a-n haina preoției?/ Cea mai adâncă ființă iubitoare/ veni ca un an tânăr, plin de-avânt,/ cernitul frate de privighetoare/ purta în el o binecuvântare/ și Haru-i adia peste pământ.// N-a fost din cei ce cad zdrobiți de trudă/ și-și pierd aleanul, cât e ziua rea,/ cu frații lui sfioși, cu floarea rudă,/ cutreiera pe pajiști și vorbea./ Vorbea de el, de ce voia să facă/ așa ca lumea să se facă rai./ Și claru-i sufler nu știa să tacă,/ și josnicie-ntr-însul nu aflai”⁵.

Mircea Vulcănescu a susținut 70 de conferințe. Una dintre acestea, de pildă, prezentată în anul 1940 sub titlul „*Creștinul în lumea modernă*”, se încheia cu o necruțătoare intuiție: „Vremea ce vine nu e o vreme de triumf pentru creștinism. Cum n-a fost nici cea care pleacă. Ci ca tot veacul, vremea ce vine e o vreme de-nccercare. O vreme-n care se vor număra oile de capre, însă nu se vor despărți cum nici grâul de neghină! S-a schimbat numai sensul ispitelor”⁶. O altă conferință, susținută în anul 1943 la Ateneu, revizuită și tipărită în același an în revista „Izvoare de filosofie”, intitulată „*Dimensiunea românească a existenței*”, deși suplă ca volum (30 de pagini), va deveni titlul de referință din bibliografia lui Mircea Vulcănescu.

Marile daruri cărturărești și scriitoricești ale lui Mircea Vulcănescu s-au cumpănit cu gesturi și acte creștine manifestate organic. Între acestea s-a prenumărat corectitudinea. În perioada în care a ocupat postul de director general la Direcția Vănilor (1935-1937) a surprins pe multă lume refuzul său de a-i face un hatâr magistrului: „Odată (Nae Ionescu – n.n.) a venit la mine pe când eram director la Vămi, prin 1936/37, să-mi ceară scutire pentru un automobil splendid, Maybach, cu dublu compresor, pe care-l adusese din Germania. Nu i-am putut răspunde decât stereotipul «Legea nu prevede asemenea scutiri» și s-a uitat chirâș la mine, dar a zis «Bine, nu e nimic!».. A intervenit sus, la ministrul Cancicov, cu care era prieten, și secretarul general Cristu Simionescu l-a scutit, cu toată opunerea Direcției Vănilor”⁷.

În momentul intrării României în războiul de eliberare a Basarabiei și Bucovinei, ne spune într-o lucrare Miruna Lepuș: „...tinerii interbelici au fost afectați și ei de cea de-a doua conflagrație mondială (numeroși publiciști la Ministerul Propagandei, Mircea Vulcănescu, ca secretar de stat la Finanțe, *deși ceruse să meargă pe front* (s.n.)...”⁸. Același lucru îl ceruse și Constantin Noica, respins din motive de sănătate.

Mircea Vulcănescu, care întreaga viață a rămas străin de orice activitate politică, a fost subsecretar de stat la Ministerul de Finanțe din anul 1941 până la 23 august 1944, când a căzut Guvernul Ion Antonescu. De atunci, a redevenit director la Datoria Publică, iar în primăvara anului 1946 a fost arestat, eliberat pentru 10 zile și arestat din nou. Judecat împreună cu alți foști demnitari din guvernul căruia îi aparținuse în calitate de *tehnician* (astăzi am spune „tehnocrat”), și-a rostit, în ianuarie 1948, apărarea, timp de patru ore, intitulată *Ultimul cuvânt*. Textul acestei apărări a fost publicat mai întâi într-o

revistă din exil și citit în anii '80 ai secolului trecut în mai multe emisiuni ale postului de radio Europa Liberă.

În nota biografică la care ne-am referit la început, Doina Mezdrea consemnează: „1952, 28 octombrie. La închisoarea din Aiud încetează din viață în urma unei pneumonii pe care o căpătase dormind pe cimentul ud, pentru ca un alt deținut bolnav să poată dormi pe trupul lui. Ca traducător al lui Rilke, Mircea Vulcănescu transcrisese de multe ori versul: «Dă fiecărui, Doamne, moartea lui». Și ce altă moarte și-ar fi putut dori decât una din iubire pentru aproapele? Căci este scris: «Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are: să-și pună cineva viața pentru prietenii săi» (Ioan 15, 13). De aici și ultimul său mesaj: «Să nu ne răzbunați!»”⁹.

Mircea Vulcănescu a fost înmormântat pe Dealul Robilor din Aiud, într-o groapă comună, fără a i se putea identifica rămășițele pământești, pe un loc unde altădată fuseseră înmormântați, după ce fuseseră uciși, luptători ai răscoalei lui Horia, Cloșca și Crișan din anul 1784.

Întrucât suntem în căutare de modele, îndeosebi pentru tineri, credem că Mircea Vulcănescu poate fi mai mult decât un model de creștin-ortodox; el poate constitui chiar un etalon. Totodată, considerăm că este cât se poate de actual un articol publicat în urmă cu 24 de ani de către bine-cunoscutul scriitor și critic literar Gheorghe Grigurcu, în care autorul vede în Mircea Vulcănescu „*Un candidat la canonizare*”¹⁰.

⁹ MIRCEA VULCĂNESCU, *Posibilitățile filosofiei creștine*, p. 16.

¹⁰ GHEORGHE GRIGURCU, *Un candidat la canonizare*, „Familia”, nr. 9 (septembrie)/1992.

Deplin și definitiv. Și pentru totdeauna. (pornind de la un cuvânt al părintelui Stelian Tofană)

Ioan Buteanu

Bumea și oamenii nu își vor afla sensul deplin, definitiv și adevărat decât la Judecata de Apoi. Până atunci toate lucrurile sunt fragmentare. Și unele de-a dreptul toxice, mortale și nelalocul lor. Până atunci multe situații par posibile, deși ele sunt, în fapt și în esența lor, cu totul imposibile, n-au cum să fie așa, sunt pe dinăuntru moarte. Atâtea nedreptăți, aberații ucigătoare de suflete și de trupuri, pierderi de vreme, orgolii, complexe, păcate, înșelări, înșelăciuni și înșelătorii, slăbiciuni, trădări, poftă grețoasă, imbecilități, desfrânări, perversiuni, minciuni ținute drept adevăruri, urâtenii, false valori și false ierarhii, pervertiri, spurcăciuni, lașități, nesimțiri, necredință, ură împotriva lui Dumnezeu, slugărnice, batjocoriri, crime. Toate acestea se vor muta atunci definitiv în neantul cărora le aparțin, adică în nimic. În lumea dracilor. Cei care și-au lipit sufletul și nu vor să se despartă de ele, vor merge cu ele în iad, iar cei care le vor fi recunoscut în fața lui Hristos și a oamenilor cu părere de rău ca fiind greșeli și păcate se vor elibera de ele.

Abia atunci, la Judecata cea Mare, Dumnezeu va umple întreaga lume și existențele oamenilor care au dorit și vor aceasta, de sens, de singurul, nesfârșitul, împlinitorul și fericitul Sens, de Sensul nostru, Iisus Hristos.

Aceștia care își vor păstra, prin pocăință, prin iertare față de cei care le-au greșit, deschiderea spre Dumnezeu, se vor umple de iertare, de mila și de iubirea dumnezeiască. Adică de sens. De adevărul Sens. Deplin și definitiv. Și pentru totdeauna.

Dumnezeu să ne ierte!

¹ MIRCEA VULCĂNESCU, *Posibilitățile filosofiei creștine*, îngrijitoarea ediției (sic!) Dora Mezdrea, Editura Anastasia, f.a., p. 5.

² Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, volumul 7, Ț/Z, Editura Univers Enciclopedic, București, 2009, p. 438.

³ MIRCEA ELIADE, *Împotriva deznădejdii – Publicistica Exilului*, Editura Humanitas, București, 1992, pp. 251-252.

⁴ MIRCEA VULCĂNESCU, *Ultimul cuvânt*, ediție îngrijită de Marin Diaconu, Editura Humanitas, București, 1992, pp. 165-166.

⁵ RAINER MARIA RILKE, *Poeme în tălmăcirea lui Mircea Vulcănescu* (ediție bilingvă), Editura Paideia, București, 1991, pp. 105-107.

⁶ Apud DAN CIACHIR, *Ofensivă ortodoxă*, Editura Anastasia, București, 2002, p. 61.

⁷ MIRCEA VULCĂNESCU, *Nae Ionescu – așa cum l-am cunoscut*, Editura Humanitas, București, 1992, p. 71.

⁸ MIRUNA LEPUȘ, *Tânărul generație interbelică*, Editura Vremea, București, 2015, p. 35.

Agenda P.S. Vasile

Septembrie 2016:

4 septembrie: Participă la Sfânta Liturghie în Parohia Pogorârea Sfântului Duh din cartierul Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

8 septembrie: În localitatea Valea Mare din județul Bistrița, protopopiatul Năsăud, participă la Sfânta Liturghie, rostește ecfonise și binecuvântări, iar la final un cuvânt de învățătură.

Slujește la Vecernie, în localitatea Șanț, iar la final asistă la slujba de parastas a tatălui Maicii Paisia Filipoi.

11 septembrie: Este prezent în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde asistă la Sfânta Liturghie, rostind ecfonise și binecuvântări.

14 septembrie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

18 septembrie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - cartierul Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

25 septembrie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj, (august 2016)

Dacian But-Căpușan

În perioada 30-31 august 2016 s-a desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă, examenul pentru obținerea gradului didactic II pentru profesorii de Religie. Au participat 9 dascăli din: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Arhiepiscopia Iașilor, Arhiepiscopia Alba Iuliei și Episcopia Maramureșului și Sătmărlui. Președintele comisiei de evaluare a fost Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia.

În perioada 5-13 septembrie 2016 a avut loc examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, nivel licență și master sesiunea a II-a.

În zilele de 12 și 13 septembrie 2016 s-a desfășurat examenul de admitere la Școala Doctorală de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății noastre. În cadrul acestei școli sunt afiliați 10 conducători de doctorat: ÎPS Pr. prof. univ. dr. Andrei Andreicuț - *Spiritualitate ortodoxă*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu - *Muzică bisericească și Ritual*, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă - *Teologia Vechiului Testament, cu elemente de arheologie biblică și limbă ebraică*, Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru - *Istoria Bisericii Ortodoxe Române cu noțiuni de paleografie*, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel - *Misiologie și ecumenism*, Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb - *Istorie bisericească universală*, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană - *Studiul biblic și exegetic al Noului Testament*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon - *Omiletică și*

Catehetică, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia - *Teologie Pastorală și Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie - Morală creștină.*

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat: 5 septembrie 2016: *Muzica liturgică în practica meloterapeutică*, a d-nei OPREA (căs. FARCAȘ) Severina-Maria, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 15 septembrie 2016: *Muzica bisericească liturgică și de inspirație folclorică pe Valea Mureșului Superior între secolele XIX și XX. Studiu monografic*, a pr. FARCAȘ Vasile, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 17 septembrie 2016: *Sfântul Roman Melodul, „dulcele cântăreț” - viața și opera*, a d-rei MUREȘANU Teodora-Ilinca, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 17 septembrie 2016: *Praznicul Cincizecimii - abordare liturgică și muzicală. Analiză de caz: cântări din tradiția ortodoxă românească a secolelor XIX-XXI a diac. MOCANU Daniel*, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 22 septembrie 2016: *Portretism biblic în relatarea patimilor lui Iisus oglindit în Evanghelia după Matei. Adaosuri și omisiuni mateene* a d-nei POP căs. DANCIU Violeta, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană; 22 septembrie 2016: *Eshatologia Epistolelor I și II Petru. O perspectivă istorico-teologică* a pr. POPA Iliuță-Gabriel, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană; 27 septembrie 2016: *Priceasna în arhitectonica ansamblu a cultului bisericesc - Abordare pastoral-misionar-spirituală*, a pr. MARȚIȘ Ovidiu-Ciprian, specializarea Teologie pastorală, sub îndrumarea Arhim. prof. univ. dr. Teofil (Cristian) Tia; 29 septembrie 2016: *Muzica bisericească de tradiție bizantină din Bucovina. Studiu monografic* a diac. MARCIUC Sorin-Neculai, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 29 septembrie 2016: *Gavril Musicescu între tradiție și inovație*, a d-rei BUDU Alexandra, specializarea Muzică bisericească și ritual, a, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu; 30 septembrie 2016: *Chipul lui Iisus Hristos la proorocii Vechiului Testament* a d-lui BĂLAȘA Iustinian, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă; 30 septembrie 2016: *Moise - eliberator, legislator și profet*, a d-lui BABA Lucian-Victor, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

La Centrul social-pastoral *Sfânta Cruce* de la Mănăstirea Caraiman, jud. Prahova a avut loc în perioada 25-27 septembrie 2016 A V-a Conferință a Asociației Internaționale a Teologilor Dogmaști Ortodocși, cu tema: *Primat și primății în Biserică. Facultatea noastră a fost reprezentată de Pr. prof. univ. dr. Valer Bel.*

În perioada 25 septembrie - 1 octombrie 2016 a avut loc la Moscova, Simpozionul Internațional al Bibliștilor Nou-testamentari, a VII-a ediție, cu tema: *Istorie și Teologie în narațiunea Evangheliilor*. În cadrul acestei manifestări, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, membru în Comitetul executiv al acestei organizații biblice europene a specialiștilor în Noul Testament a susținut referatul intitulat: *Portretul lui Iisus în Evanghelia după Marcu*.

România a fost reprezentată la acest simpozion și de către Pr. prof. univ. dr. Vasile Mihoc (Facultatea de Teologie Ortodoxă Andrei Șaguna, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu) și Pr. asist. univ. dr. Cosmin Pricop (Facultatea de Teologie Ortodoxă Justinian Patriarhul, Universitatea din București).

În data de 28 septembrie 2016 a avut loc, sub egida Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran”, susținerea publică a tezei de abilitare cu titlul: *Creația muzicală bisericească din Crișana* a Pr. conf. univ. dr. Mihai Brie de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Vasile Coman”, Universitatea din Oradea. Din comisia de abilitare au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București), Pr. prof. univ. dr. Viorel Sava (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) și Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății noastre.

Joi, 29 septembrie 2016, în Aula Episcop Nicolae Ivan a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca s-a desfășurat, cu participarea ÎPS Sale Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, precedată de un Te-Deum, săvârșit în paraclisul insitituției, cu hramul „Sf. Nicolae”, conferința preoțească de toamnă 2016, la care au luat parte clericii din Protoieriiile Cluj I și Cluj II. Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța a susținut comunicarea: *Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul (1650-1716)*. Prelegerea a fost prezentată, luni 26 septembrie și clericilor din protoieria Turda.

Părintele Eugen Copaciu a trecut la Domnul

Pr. Gheorghe-Dragoș Braica

Industrializarea țării după cel de al doilea război mondial a făcut ca pe harta ei să apară noi combinații și întreprinderi ce aveau nevoie de angajați aduși de la țară și formați la locul de muncă. Munca din C.A.P.-uri efectuată cu brațele a fost înlocuită parțial de utilaje agricole. În contextul acestei situații, foarte mulți oameni de la țară au venit la oraș. Printre cei care au plecat de la țară în acest scop s-au numărat și părinții lui Eugen Copaciu din localitatea Adalin, comuna Dragu, județul Sălaj. Mama sa a lucrat ca bucătăreasă la diferite unități de profil din Cluj, iar tatăl său în construcții pentru a-și întreține cei patru copii: Gheorghe, Simion, Vasile și Eugen.

Duminică, 18 septembrie a.c., înainte de încheierea Sfintei Liturghii, Eugen Copaciu și-a încheiat călătoria vieții sale pământești după o lungă și grea suferință pe care a dus-o cu demnitate.

S-a născut la 10 aprilie 1958. Școala primară și gimnazială a făcut-o în satul natal, apoi un an (1973-1974) la Seminarul Teologic din Caransebeș, după care s-a transferat la Seminarul Teologic din Cluj, pe care l-a absolvit în anul 1978. Între anii 1978-1979 a satisfăcut stagiul militar. După patru ani în care a urmat cursurile Institutului Teologic de grad Universitar de la Sibiu a devenit licențiat (1983). Căsătorit cu Ligia Bobeș - economist -, la scurtă vreme a fost hirotonit preot de către înțeleptul și bunul episcop Vasile Coman de Oradea pentru credincioșii din localitatea Lugașul de Jos și Lugașul de Sus, județul Bihor, cărora le-a păstrat amintiri frumoase. Aici s-a pictat în timpul păstoririi lui biserica și s-a renovat din temelie casa parohială. Pentru munca depusă, în anul 1993 i s-a acordat distincția de iconom (brâu roșu) de către Episcopul Ioan Mihălțan al Oradiei.

Șase ani mai târziu (1 noiembrie 1989) a fost transferat, la cerere, la parohia Sava, cu filiile Mureșenii de câmpie și Băgaciu, Protopopiatul Cluj I. Aici a păstorit până în 1 decembrie 1990 când a fost transferat la parohia Șardu, cu filia Cornești, Protopopiatul Huedin. Timp de 11 ani (până în 2001) și-a desfășurat activitatea ca preot după care a fost transferat la parohia nou înființată „Sfinții Părinți Ioachim și Ana” din cartierul Bulgaria, Cluj-Napoca. Peste tot pe unde a păstorit a legat trainice și frumoase amintiri cu credincioșii pe care i-a păstorit. La scurt timp după numire, activitatea lui s-a împărțit între cunoașterea credincioșilor din noua parohie și pregătirea pentru construirea actualei biserici de lemn. Până la construirea actualei biserici (2003) a slujit la diferite biserici din Cluj.

În anul 2003, plin de răvnă și curaj își pune toate economiile familiei în scopul realizării acestui obiectiv. Simte bucuria unei munci împlinite, dar numai parțial, pentru că visul lui era să construiască împreună cu credincioșii parohiei biserica de zid. Timp de zece ani (2013) s-a zbatut „a ars”, a suferit, căutând ca parohia să găsească un loc pentru viitoarea biserică. Cu greutatea întâmpinate după îndelungi insistențe și promisiuni făcute din partea Primăriei Cluj, în cele din urmă a obținut terenul de pe strada Câmpul Pâinii FN. În cuvântul rostit cu prilejul punerii pietrei de temelie de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, își exprima bucuria ajungerii la acest moment, dar și regretul întârzierii din cauza birocrăției.

Preotul Eugen Copaciu, era preocupat și implicat cu aceeași dăruire și în problemele de natură pastorală. Într-una din întâlnirile noastre lunare ne-a destăinuit un caz cutremurător din punct de vedere pastoral, ce l-a pus în mare dificultate, fără să găsească rezolvarea imediat. Prezentându-ne cazul, ne-am dat seama ce dificultăți poate să-ți ofere pastorația.

Louis Pasteur spunea: „Fericit este cel ce are un Dumnezeu și un ideal în viață și îl urmează”. Eugen Copaciu a privit preoția cu profundă conștiință, arzând pentru Hristos și păstoriții săi, din care și-a făcut un ideal al vieții sale.

Pleacă la numai 58 de ani, regretat de soție, cei trei copii, rude și credincioși.

Prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei și a unui număr de peste 50 de preoți la slujba de înmormântare, ca și mulțimea de credincioși care au fost de față sunt dovada prețuirii și a regretului manifestat de cei rămași.

Conștient de sfârșitul vieții sale, și-a pregătit locul de veci în cimitirul din satul natal, unde își doarme somnul de veci întru așteptarea învierii.

Dumnezeu să-l odihnească!

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Septembrie 2016

1 septembrie: Face o vizită în parohia Rebrîșoara, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Nicolae Hoha).

Îi vizitează pe tinerii din satul natal, Oarța de Sus, aflați în tabără la Centrul de Tineret „Pr. Prof. Ioan Bunea” de la Sângeorz-Băi. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, protopop de Năsăud.

2 septembrie: În Paraclisul Mănăstirii „Sfântul Ilie” de la Toplița, județul Harghita, săvârșește slujba de Priveghere la căpătâiul adormitului întru Domnul, Arhim. Mihail Goia, fost stareț al mănăstirii. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

3 septembrie: În Biserica „Sfântul Nectarie” din Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Nectarina, fiica părintelui paroh, Prot. Ioan Bufta. Rostește un cuvânt de învățătură.

În capela Seminarului Teologic, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Paul Nicolae, fiul părintelui Arhid. Sorin Marciuc de la Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

În Parcul I.O.R. din București, îi binecuvintează pe tinerii din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, participanți la Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Toată Lumea.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României.

4 septembrie: Pe un podium special amenajat în proximitatea Catedralei Mântuirii Neamului din București, în sobor de arhierii, sub protia Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, slujește la Sfânta Liturghie și participă la festivitatea de încheiere a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Toată Lumea.

În Sala „Conventus” a Palatului Patriarhiei, participă la deschiderea lucrărilor Congresului Internațional de Teologie „Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale”.

5 septembrie: În Palatul Patriarhal din București, participă la lucrările Congresului Internațional de Teologie „Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale”. Susține o comunicare.

6 septembrie: Primește la Reședința Mitropolitană din Cluj-Napoca, pe ieromonahul Rafael Noica.

Săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări de renovare a casei parohiale din localitatea Năsal, protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesesește întru sachelar, pe părintele paroh, Grigorie Bolbos.

7 septembrie: În localitatea Moara de sub Pădure, filie a parohiei Săcel, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Mihai Bogdan), săvârșește slujba de înmormântare pentru adormitul întru Domnul, Marian Zai. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, slujește Vecernia cu Litie. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

8 septembrie (Nașterea Maicii Domnului): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Florin Suliciu.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Prooroc Ilie” din Prundu Bârgăului (paroh: Pr. Cristian Dolha). Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

9 septembrie (Sfinții Părinți Ioachim și Ana): Cu prilejul

celui de-al doilea hram, la mănăstirea de la Ciucea, protopopiatul Huedin, săvârșește slujba de sfințire a noului Altar de vară și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Florin Suliciu, pe seama parohiei Băbdiu, protopopiatul Dej, și diacon, pe tânărul Ștefan Tataru. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Vlad Ciceo de la parohia Vultureni, protopopiatul Cluj I.

10-13 septembrie: Face o vizită în localitatea München, Germania, pentru a participa la sfințirea Bisericii „Sfânta Maria”, nou construită de comunitatea de români păstorită de PC Pr. Simion Felecan. Duminică, 11 septembrie, împreună cu ÎPS Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord și PS Părinte Sofian Brașoveanu, Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului, săvârșește slujba de sfințire a Bisericii și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vlad Ciceo, de la parohia Vultureni, protopopiatul Cluj I.

14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Ștefan Tataru, pe seama parohiei Păniceni, protopopiatul Huedin și diacon, pe tânărul Andrei Budălăcean. Este însoțit de domnul Cristian Moldovan, directorul Centrului de Pelerinaje „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Sfintei Cruci și rostește un cuvânt de învățătură.

15 septembrie: În Sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei săvârșind Sfânta Liturghie pe altarul de vară al Mănăstirii Piatra Fântânele, 8 septembrie, 2016.

Eparhial, prezidează ședința de lucru cu profesorii de Religie din județul Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfinții Ioachim și Ana” din cartierul clujean Bulgaria, săvârșește slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot paroh Eugen Copaciu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala principală a Muzeului Mitropoliei, participă la momentul festiv al lansării publicației „Catedrala Mitropolitană, crâmpene de istorie”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

16 septembrie: La Centrul Cultural „Dacia” din Bistrița, împreună cu PS Părinte Varlaam Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, participă la simpozionul organizat cu prilejul împlinirii a 150 ani de la nașterea marelui poet, George Coșbuc. Rostește un cuvânt evocator.

17 septembrie: În biserica din Luna, protopopiatul Turda, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură cu prilejul pensionării preotului paroh, Vasile Iura, pe care îl Hirotesesește întru iconom stavrofor. Este însoțit de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Tudor Ștefan și Andreea Groza. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Mănăstirea Nicula se întâlnește cu absolvenții Academiei de Poliție din București, promoția 1976. Săvârșește slujba Parastasului pentru profesorii și colegii acestora mutați la Domnul. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În paraclisul mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean, săvârșește Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Claudiu și Dai-

ana Roxana Drăgoi. Rostește un cuvânt de învățătură.

18 septembrie: Săvârșește slujba de sfințire a bisericii din localitatea Ghiolț, filie a parohiei Țaga, protopopiatul Gherla. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Andrei Budălăcean, pe seama parohiei Sâmboieni, protopopiatul Gherla. Acordă părintelui paroh, Gheorghe Abrudean, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului senator Marius Nicoară și domnului primar Romulus Mârza, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Mircea Abrudean, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

19 septembrie: În sala de ședință a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru cu angajații postului de radio „Renașterea”.

Face o vizită în localitatea Mera, în vederea stabilirii locului pentru construirea unui lăcaș de cult, pe șantierul bisericii din incinta Spitalului de Recuperare „Polaris” din Suceagu (slujitor: Pr. Marius Făgădaru) și la mănăstirea de la Florești. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

20 septembrie: În localitatea Coșbuc, protopopiatul Năsăud, împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, săvârșește slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh, Iuliu Morariu. Conferă doamnei inginer Maria Ana Pop, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” și domnului inginer Nicolae Petri, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

Cu prilejul redeschiderii Bibliotecii Comunale din Coșbuc, săvârșește o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt de felicitare.

La Casa Memorială „George Coșbuc”, săvârșește o slujbă și rostește un cuvânt de binecuvântare și participă la Gala Laureatilor manifestarilor omagiale prilejuate de împlinirea a 150 ani de la nașterea marelui poet George Coșbuc. Este însoțit de PC Arhid. Dan Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Renașterea”.

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic a Bisericii „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca.

21 septembrie: Participă la o emisiune la postul de radio „Realitatea FM”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un

cuvânt de învățătură.

22 septembrie: În biserica parohiei Apahida I, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Ioan Iacob Diț), săvârșește slujba Parastasului la împlinirea a trei ani de la mutarea la Domnul a preotului Sabin Diț, fost paroh. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Facultatea de Teologie, participă la susținerea publică a tezei de doctorat de către PC Pr. Iliuță Popa de la parohia Vâlcele, protopopiatul Cluj I.

În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae”, de pe strada Horea din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Insp. Vasile Nemeș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Gabriel, fiul părintelui paroh II, Daniel Florin. Rostește un cuvânt de învățătură.

23 septembrie: În sala de ședință a Hotelului „Seven” din cartierul clujean Gruia, participă la deschiderea festivă a celei de-a patra ediții a Zilelor Tribuna. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul „Regal de operă” pus în scenă cu prilejul împlinirii a 20 ani de la căsătoria alteltelor regale, Principele Radu și Principesa Margareta.

24 septembrie: În biserica parohiei Gherla III, săvârșește Sfânta Liturghie cu prilejul pensionării preotului paroh Ioan Morar și instalarea noului preot în persoana părintelui protopop Paul Isip. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Raul Vasile Pap.

Săvârșește slujba de sfințire a noului sediu al protopopiatului Gherla. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Acordă părintelui protopop Paul Isip, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotesesește întru iconom, pe părintele secretar Marius Ormenișan. Conferă domnului Alin Rusu, Ordinul „Sfinții Martiri și Măr-

✦ turisitori Năsăudeni", iar domnului Ștefan Mișca, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de domnul Sorin Călea, consilierul economic.

În capela Seminarului Teologic, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Ionuț și Adela Maria Chira. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciu și Pr. Ioan Jeler), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Avram și Antonia Gioana Manea. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană asistă la Vecernie.

25 septembrie: În parohia Crișeni, protopopiatul Turda, săvârșește slujba de sfințire a noii biserici și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Raul Vasile Pap, pe seama parohiei Ciceu Poieni, protopopiatul Beclean. Hirotesesește întru iconom, pe părintele paroh Sorin Gheorghe Moldovan și pe fostul paroh, Pr. Petru Florin Moişan, de la parohia Slătinița, protopopiatul Bistrița. Este însoțit de PC Arhid. Dan Grigore Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesesește întru duhovnic pe părintele Florin Suliciu, de la parohia Băbdiu, protopopiatul Dej și pe părintele Ștefan Tataru, de la parohia Păniceni, protopopiatul Huedin.

26 septembrie: La sediul protopopiatului Turda, prezidează conferința preoțească de toamnă. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Cosmin Cosmuța de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită pe șantierul Centrului Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

27 septembrie: Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei.

La Facultatea de Teologie, participă la susținerea publică a tezei de doctorat de către PC Pr. Ovidiu Marțiș, de la Parohia „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de pe Valea Gârbăului din Florești.

În biserica din Visuia, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Andrei, fiul părintelui paroh, Grigore Mureșan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, participă la festivitatea de premiere a elevilor laureați la olimpiadele școlare din acest an, festivitate organizată de Consiliul Județean Cluj și Inspectoratul Școlar Județean. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

28 septembrie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul de capacitate preoțească.

29 septembrie: La Facultatea de Teologie, participă la susținerea publică a tezei de doctorat de către PC Arhid. Sorin Marciuc, de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

În Aula Mare a Facultății de Teologie, prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatele Cluj I și Cluj II. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Cosmin Cosmuța de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

30 septembrie: La Reședința Patriarhală din București, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a nouă ani de la întronizarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, ca întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Reforma, o nouă invitație spre dialogul ecumenic

Pr. Bogdan Ivanov

nul 2017 va marca pentru întreaga creștinătate apuseană, dar și pentru o parte a creștinilor transilvăneni jubileul primei jumătăți de mileniu de la Reforma lui Luther. Evenimentul este unul istoric ce își propune nu doar să marcheze apariția în sânul Europei a pluralității confesionale, și, implicit, a competiției între Biserici, ci mai ales să sublinieze provocarea adresată tuturor creștinilor de a vedea Reforma ca o redescoperire a dialogului. De altfel, Germania se pregătește de mai bine de un an pentru acest jubileu pe care dorește să îl serbeze pentru prima dată în istorie, nu din perspectiva conflictului dintre tradiție și modernitate, ci din perspectiva ecumenică, integratoare, în care Luther este omul istoriei care invită lumea creștină a secolului al XXI-lea la un nou dialog.

Acestea au fost premisele pentru care, Biserica Evanghelică din Württemberg a organizat la Stuttgart, prima consfătuire a partene-

rilor externi pe care aceasta îi are. Evenimentul găzduit în generoasă clădire Hospitalhof, din Stuttgart, în perioada 22-27 septembrie 2016 a fost gândit ca o primă întâlnire a tuturor partenerilor cu care Biserica Evanghelică din acest land are relații de colaborare, adunând la aceeași masă a dialogului reprezentanți ai Bisericilor din Europa, Africa, Asia și America. Întâlnirea a oferit partenerilor Bisericii Evanghelice din Württemberg, veniți din peste 25 de țări, șansa de a se cunoaște între ei, de a dialoga și de a încerca să-și definească propriile dileme, drame sau așteptări pe care fiecare comunitate creștină le are. Acest moment a fost și un bun prilej de schimburi culturale, întrucât fără asumarea corectă a specificului fiecărei țări și culturi nu poți înțelege viziunea despre Biserică și lumea fiecărui partener. Din partea Arhiepiscopiei Clujului, care are acest parteneriat ecumenic de natură practică, de peste două decenii cu Biserica Evanghelică au participat, Pr. Bogdan Ivanov, consilier cultural și Radu Copil, inspector eparhial pentru tineret.

Întâlnirea a debutat, joi, 22 septembrie 2016 cu un moment festiv în care au fost prezentate cuvântul de deschidere al pastorului Klaus Rieth, consilier bisericesc, salutul teologului Dr. Ulrich Heckel, consilier superior pentru relațiile externe bisericești, al primarului orașului Stuttgart Dr. Martin Schreier, și al decanului Søren Schwesig urmate de o primire și o vizită oficială a întregii delegații la Villa Reitzenstein, sediul guvernului landului Baden Württemberg. Temele acestor prime discuții au fost rădăcinile comune și calea pe care creștinii lumii de azi trebuie să meargă și ele s-au regăsit exprimate în toate luările de cuvânt, inclusiv în discursului vorbitorului principal, teologul și clericul Marie Japsen, „Rădăcini comune, căi pe care să mergem împreună”, care a subliniat că în fața noastră avem un câmp de misiune comun, lumea. Seara s-a încheiat printr-o slujbă oficiată în biserica St. Leonhardskirche și printr-un concert de muzică religioasă.

Programul a oferit participanților și posibilitatea de a vizita și câteva instituții de învățământ teologic, precum Seminarul Teologic din Blaubeuren, dar și centrele diaconale de la Schwäbisch Hall sau Ulm și de a vedea cum este articulată misiunea socială a Bisericii evanghelice, extrem de diversificată și perfect ancorată în realitățile sociale ale momentului.

Temele principale ale celor trei zile de discuții au fost „Aici găsim libertatea”; „Pământul este viață” și „Dialogul”, toate încercând să ofere poziții diferite asupra unor probleme pe care le are creștinătatea și, în general, lumea, de la criza refugiaților, acum resimțită în Germania, dar și în întreaga Europă, la creșterea violenței și a extremismului, la indiferentismul religios și secularismul, care slăbesc și erodează și mai mult rădăcinile creștine ale Europei. Aceste discuții au fost extrem de fertile și au arătat care sunt problemele specifice fiecărei zone creștine, felul în care anumite probleme, precum indiferentismul religios sau relativismul moral, sunt percepute, ținând cont și de orizontul cultural al participanților. Aceste discuții au conturat și o agendă social teologică a Bisericii care va trebui să găsească răspuns în primul rând la lipsa de sens și de motivație spirituală a lumii, la o misiune onestă și bine articulată în Evanghelie, dar și la probleme precum ecologia, prozelitismul sectar, lăcomia, sau scăderea natalității.

De față, ca invitat la această consultare, pastorul evanghelic Dr. Fidon Mwombeki, director în cadrul Federației Mondiale Lutherane a subliniat în cuvânt său rostit în fața plenului, în data de 24 septembrie necesitatea ca toți creștinii să găsească un drum pe care să poată merge împreună, arătând că sprijinul reciproc și mărturia

comună sunt exemplele Evangheliei și ale iubirii creștine. Parafrazând un vechi proverb african care spune că „dacă vrei să mergi repede, mergi singur, iar dacă vrei să mergi mai departe mergi împreună”, pastorul Mwombeki a arătat că dialogul comun, deschiderea reciprocă și iubirea arătată în locul judecății și al criticii sunt garanțiile că lumea creștină va spori și va depăși toate dificultățile.

Prezența ortodoxă la această întâlnire, apreciată de toți cei prezenți, a arătat deschiderea Bisericii noastre spre dialog și spre mărturia căii statorniciei în credință și în înțelegerea apostolică a Evangheliei, pe care răsăritul creștin le păstrează nealterat ca un mod de viață. Necesitatea păstrării dialogului nu este doar conjuncturală, ci arată că bogăția spirituală a ortodoxiei și viziunea teologică profundă pot oferi o bază solidă pentru orice dialog, care caută nu doar să mimeze

prietenia, ci mai ales să rezolve problemele și să vindece în numele adevărului și al iubirii. Virtuțile acestui dialog în care Ortodoxia este angajată sunt: Adevărul, Iubirea, Onestitatea și Smerenia, virtuți se cer asumate în primul rând de noi, pentru a fi mai apoi transmise întregii lumi creștine, ca antidot la ispita de a te lăsa condus mai mult de spiritul lumii, decât de Evanghelia Mântuitorului Hristos.

Prezent în mai multe momente ale întâlnirii în calitate de gazdă Episcopul Dr. Frank O. July a subliniat la slujba religioasă organizată în ultima seară a întâlnirii că scopul acestei întâlniri a fost acela de a asculta părerile și viziunea partenerilor și nu de a arăta că lumea occidentală are un rol de lider în materie de credință. Episcopul July a prezentat aceste consultări, pornind de la întâlnirea dintre famenul etiopian și Apostolul Filip, ca o călătorie împreună în care câștigul este de ambele părți, materializat în primul rând în credință și în încredere. În acest sens, parteneriatul și dialogul rămân esențiale pentru înțelegerea evangheliei, al căror sensuri adânci ne-ar rămâne străine în izolare și autosuficiență.

Dincolo de temerile pe care un dialog ecumenic le implică uneori, această întâlnire confirmă că poți fi statornic în credință și mărturisire fără să ocolești problemele lumii, dar și că este necesar pentru a rămâne în adevăr să îi ascultăm, să îi primim și să îi povăluim pe cei care încă îl caută.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinteau, Pr. Dan Popovici, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Protos. Benedict Vesa

Sfaturi duhovnicești de la Părintele Melchisedec de la Essex

- întâlnire cu urmașul Părintelui Sofronie Saharov și tinerii comunității Bisericii Studenților -

Eliza Adelina Purcaru

Biserica Studenților s-a bucurat recent să îl aibă invitat pe Părintele Melchisedec, ieromonah și duhovnic al Mănăstirii „Sfântul Ioan Evanghelistul” din Essex, Anglia. Părintele Melchisedec este finlandez de origine, doctor în Teologie și ucenic al Părintelui Sofronie Saharov, din ale cărui sfaturi a împărtășit cu duioșie tinerilor strânși pentru un cuvânt ziditor. Redăm aici câteva dintre cuvintele de învățătură ale Părintelui Melchisedec, așa cum reies ele din caietele noastre studențești de notițe, întrucât Părintele nu a dorit ca înregistrarea să fie făcută publică. Sperăm ca acestea să fie spre întărire duhovnicească și spre o reaşezare în fluxul Ortodoxiei firești a dragostei și a smereniei, așa cum o înțelegea Părintele Sofronie:

- Calea spre smerenie se începe, în primul rând, acceptându-te așa cum ești, fără a te juca de-a ceva ce nu ești, și, în al doilea rând, preferând tot timpul locul al doilea. Întregul vieții noastre duhovnicești este să ne smerim ca Hristos;

- Dacă vă blocați (duhovnicește), luați cea mai amară relație pe care o aveți, puneți-o pe masă și vedeți ce

- Cum să scapi de irascibilitate? Să nu-ți dorești nimic și să nu urăști pe nimeni;

- Rușinea, jena pe care o simțim în timpul spovedaniei va fi transformată în putere împotriva unor păcate similare. Să ne rugăm să avem puterea să spunem în spovedanie frământările pe care nu îndrăznim să le spunem!

- Păcatul desfigurează ființa umană. Suntem o creație a unui Dumnezeu al iubirii și al libertății;

- (Din cuvintele – atât de simple – ale Părintelui Sofronie): „Lasă-i pe alții să facă ce vor! Tu cu înțelepciune mergi înainte!”;

- Testați-vă gândurile care vă îngrijorează! (în sensul că vor cădea înaintea unei examinări sincere a inimii);

- Ca să-i iubim pe ceilalți oameni, trebuie să urmăm cuvântul Sfântului Ioan Botezătorul: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez” (Ioan 3, 30). Să ne micșorăm ego-ul nostru!

- Să respectăm cealaltă persoană așa cum e, neînchizând-o într-o cutie sau alta (într-o cutie tipologică, într-o închisoare de gând);

- Rugăciunea se dă celui care se roagă;

- Să purtăm viețile altora în rugăciunea personală,

puteți face voi în privința acestei relații. Și priviți-vă din perspectiva celeilalte persoane – poate veți găsi niște răspunsuri;

dar mai ales în cea liturgică;

- Dacă devii obosit în Sfânta Liturghie, atunci începi să îi înțelegi sensul (Părintele nu se referea la oboseală în

sens negativ, ci în sensul că, punându-ți sufletul în rugăciunea liturgică, poți trece prin toată durerea lumii);

- Ca să ne putem ruga pentru cineva din toată inima, trebuie să încercăm să evităm gândurile de judecată, să ne iertăm pe noi înșine, să îi iertăm pe alții, să fim iertați de alții și să ne lăsăm iertați de alții;

- (din cuvintele Părintelui Zaharia Zaharov): Când avem relație puternică cu Dumnezeu, avem relație puternică și cu oamenii;

- (de pe sulul Părintelui Siluan, așa cum este pictat la trapeza mănăstirii): „Harul purcede de la tot ce e bun, dar mai ales de la iubirea frățească” (Acesta a fost răspunsul Părintelui la

întrebarea: „Dacă harul monahilor vine din ascultare, la noi, ceilalți, din ce vine?”);

- Domnul va avea grijă de tine cu precizie matematică și de acum înainte, până la sfârșitul vieții;

- Trebuie să depășim diferențele (etnice). Când la mănăstire este ca la un meci de fotbal (între două echipe etnice), atunci nu este duh monahal (sfatul îl putem extinde spre topirea oricăror diferențe în comunitățile noastre creștine).

Părintele Melchisedec ne-a îndemnat către sfârșit, din perspectiva unui finlandez care a avut de înfruntat tradiția neamului său pentru descoperirea dreptei credințe, să apreciem și să iubim moștenirea noastră ortodoxă: „Să preferați să fiți un popor al lui Dumnezeu bogăției. Aveți aici o bogăție pe care n-o mai întâlniți în altă parte”. În final, ne-a cerut să ne rugăm pentru națiunea lui și pentru ca „toți oamenii să ajungă la cunoașterea lui Dumnezeu și să fie mântuiți prin Hristos”.

40 de zile pentru viață, ediția a III-a

Eliza Adelina Purcaru

Campania „40 de zile pentru viață”, o mișcare creștină de rugăciune, post și veghe, coordonată la nivel internațional, cu scopul de a sensibiliza populația asupra gravității practicării avortului, se reia în perioada 27 septembrie – 6 noiembrie în patru orașe din România: Cluj-Napoca, București, Năsăud și Gherla, simultan cu alte sute de orașe din lumea întreagă.

Acțiunea acestei campanii constă în 12 ore de rugăciune în fiecare zi, între orele 7-19, pe ture de câte o oră, în fața clinicilor de avort. Astfel, la nivel mondial putem vorbi de 40 de zile de veghe continuă pentru problema avorturilor. În Cluj-Napoca, acțiunea se desfășoară în această toamnă în fața Clinicii de Ginecologie I, pe Strada Clinicilor. Tinerii din cadrul Asociației Studenților Creștini Ortodocși din România (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, înalță rugăciuni pentru această cauză în fiecare zi de vineri, pe toată durata celor 40 de zile.

La acțiune participă militanți din toate denomițiile creștine. Rugăciunea poate cuprinde femeile care sunt în proximitatea avortului, pruncii care se află în acest pericol, bărbații și femeile care au trecut prin această traumă, medicii care lucrează în clinici de avort și de planning familial, conducătorii laici și bisericești, sufletele copiilor avortați.

Inițiativa a pornit în 2004, din Bryan-College Station, Texas, răspândindu-se mai întâi în toate statele din SUA, apoi în alte 36 de țări, și a condus la rezultate vizibile până în prezent, precum închiderea a 73 de clinici de avort și demisia a 133 de angajați din astfel de clinici, conform site-ului 40daysforlife.com.

De la diluții homeopatice la risipirea lui Dumnezeu – O perspectivă duhovnicească a unui medic asupra homeopatiei –

Roxana Andreea Ailoiaci

Organizația Mondială a Sănătății definește sănătatea ca fiind „o stare de bine fizic, mental și social”. Nu se pomenește nimic de suflet, acesta fiind lăsat deoparte. Or, un creștin știe și simte că starea lui de bine e dată în primul rând de starea sa sufletească.

Doar prin credință poate ajunge omul să înțeleagă rolul unei boli, ca mijloc al mântuirii sale. Altfel, e povară de nesuportat și pricină de revoltă. Dacă nu vedem în suferința fizică un moment de întoarcere spre Dumnezeu, de trezire sufletească, de posibilitate de a vedea adevărata cauză a bolii noastre și de a alerga la Unicul Vindecător, riscăm să risipim energie, timp și neuroni, căutând mereu alte metode de vindecare, alte soluții de a recăpăta sănătatea. Odihna sufletească nu vine dacă nu acceptăm mai întâi boala. Abia după această dumirire putem purcede înspre identificarea tratamentului potrivit, convinși fiind că în credința ortodoxă omul nu este împiedicat să apeleze la medici, practica medicală fiind un dar și un semn al milostivirii Domnului față de lucrurile mâinilor Sale.

Din dorința de a veni în sprijinul bolnavilor, de-a lungul istoriei s-au născut multe practici medicale care au avut mai mult sau mai puțin succes, fiind încurajate sau nu de Biserica Ortodoxă. Este însă exclus apelul la puterile întunericului, caz în care, pentru o alinare trecătoare, înșelătoare, omul își înrăutățește boala sufletului, și de aici, și pe cea a trupului. Căci diavolul nu vindecă, ci doar Dumnezeu poate da vindecare adevărată sufletului și trupului. O persoană care se raportează corect la învățătura creștină și la adevărurile ei capătă discernământ duhovnicesc și poate vedea limpede când adevărul începe să fie „diluat”, ascuns sau transformat. Acest discernământ se aplică și în alegerea metodei de tratament la care apelează atunci când are o problemă medicală.

Cu privire la abordarea homeopatică a unei boli, credința într-o „forță vitală”, vindecabilă cu ajutorul remediilor, diferă în totalitate de învățătura Bisericii, dat fiind că, din perspectiva ortodoxă, nu vreo „forță vitală autoîntreținută”, ci sufletul dă trupului puterea de simțire, de viață și de creștere; boala nu este rezultatul dezechilibrului „forței vitale”, ci, adesea, urmarea păcatului. Și pentru că Dumnezeu nu ne vrea suferinzi sau bolnavi, El îngăduie boala peste om ca pe o ultimă cale de a-l întoarce din păcate, de a pune început bun. Sfântul Ioan Iacob Hozevitul scria într-una dintre poeziile sale: „Dacă nu mor fără veste/ Boala mă va anunța;/ Dar cu greutatea boalei/ Voi putea a mă-ndrepta?” (*Paza sufletului*).

Suferința trupească îl face pe om să se simtă fragil. În acele momente de slăbiciune, el are nevoie de înțelegere, blândețe și răbdare din partea medicului care îl tratează. Abordarea holistică (n. n. omul ca un tot întreg, ale cărui părți își corespund, afectarea uneia dintre ele având ecou în tot organismul) a omului și modul cum decurge consultația homeopată atrag persoana care are o problemă de sănătate. Din acest motiv, homeopatii devin foarte apreciați, mai ales pentru timpul îndelungat acordat unei consultații, pentru atenția deosebită și răbdarea față de oameni. Acest timp mai lung este folosit și pentru a întocmi un fel de profil psihologic al bolnavului, în care se urmăresc caracteristicile pacientului: caracterul, ținuta, modul în care se mișcă, felul în care vorbește, constituția și, nu în ultimul rând, afecțiunile mai vechi, care sunt necesare, deoarece prescrierea remediilor homeopate se face personalizat. Chiar dacă este vorba despre aceeași boală și despre

aceleași simptome, doi pacienți pot primi tratament homeopat diferit, pentru că specialistul ține cont de particularitățile fiecăruia. De exemplu, remediul *Natrium muriaticum* se potrivește persoanelor pesimiste, nănzăzătoare, triste, care prezintă dezamăgiri în dragoste, anxietate de anticipație, frică de moarte sau vulnerabilitate emoțională. Respectând principiul similitudinii, după care homeopatia se ghidează, înseamnă că remediul homeopat provoacă persoanei aceste simptome, restabilind astfel echilibrul „forței vitale”. Or, cum poate fi creștinească această abordare terapeutică utilizând ceva ce provoacă neputințe sufletești? Punerea în mișcare a „forței vitale” personale, producând astfel autovindecarea, este metoda prin care Hristos este scos din ecuația vieții noastre.

Indicațiile unui remediu homeopat cuprind simptome fizice, dar alcătuiesc și un fel de portret-robot sufletească al persoanei căreia i se potrivește. O altă întrebare care se naște citind aceste indicații este: cum se poate ca utilizând o granulă sau câteva picături dintr-o soluție să scăpăm de temeri, frici, apăsări, neputințe de tot felul care ne încorsetează sufletele? Nu ne amăgim amânând trezirea conștiinței, pocăința și punerea de început bun, crezând că fără acestea putem dobândi pacea?

Într-adevăr, și în psihiatrie sunt folosite multe medicamente care se adresează unor simptome ce țin mai puțin de partea fizică,

însă orice psihiatru admite că medicația fără consiliere psihologică sau psihoterapie are un efect de scurtă durată și e incompletă. Soluția pentru a păstra sănătatea trupească și sufletească o propune Părintele Nicolae Steinhardt în *Jurnalul Fericirii*: „Creștinismul e dogmă, e mistică, e morală, e de toate, dar e în special un mod de a trăi și o soluție și e rețeta de fericire. Mai că aș spune că e supradeconectare, supra-LSD. Pe lângă doctrina creștină, cerințele și rezultatele ei, toate stupefiantele și halucinogenele sunt leac băbesc, diluție Hahnemann minimală, roabă neolitică. Nu există mai zguduitoare terapeutică (ne cere imposibilul) și nici medicament mai eficace (ne dă libertatea și fericirea fără a mai fi nevoie să trecem pe la traficanții de heroină). Creștinismul dă pace, liniște și odihnă – dar nu serbede și monotone, ci pe calea aventurii celei mai temerare, a luptei neîncetate, acrobației celei mai riscante. Un trapez la mare înălțime – și nici o plasă dedesubt”.

Mulți creștini dintre cei care susțin homeopatia au ca teme istoria homeopatiei în Rusia. Aceasta a pătruns în Rusia prin intermediul unor medici germani practicanți. Nu coerența sistemului i-a convins pe ruși, ci în principal rezultatele vizibile „pozitive” în perioada marilor epidemii de holeră din secolul al XIX-lea. Treptat, această practică a luat amploare, s-a răspândit în toată țara și o bună perioadă de timp nu a fost nevoie de studii medicale pentru a prescrie remedii homeopatice. S-au înființat societăți de homeopatie și spitale homeopate care au persistat sau au pierit, după capriciile mijloacelor financiare și ale ambițiilor omenești. Avântul homeopatiilor nu a fost agreat de asociațiile medicale ale acelor vremuri, ba chiar Asociația Pirogov, cea mai mare asociație medicală din Rusia, în anul 1904 a condamnat homeopatia și a catalogat-o ca fiind vrăjitorie.

În rândul clericilor, tămăduirea bolnavilor contribuia la subzistența lor, căci statul nu le dădea niciun fel de salarii. De altfel, pentru preoți, vindecarea bolnavilor făcea parte din tradiția de a avea grijă de enoriașii lor. Deschiderea cu care i-au întâmpinat homeopatii și percepția că homeopatia poate fi accesibilă ca practică oricărei persoane educate au atras clerul. Astfel, au fost chiar sfinți care au trăit în acele timpuri și care au încurajat homeopatia, printre care Sfântul Ioan de Kronstadt, Sfântul Teofan Zăvorâtul, Sfântul Serafim Ciceagov. Sfântul Ignatie Brianceaninov, care a viețuit în perioada de maximă ascensiune a homeopatiei, chiar prepara așa-zise remedii, dar care erau de fapt produse fitoterapeutice. Fitoterapia este o practică medicală veche, utilizată din cele mai vechi timpuri, și are la bază utilizarea plantelor ca mijloc de tratament. Din acestea se prepară tincturi, ceaiuri, decocturi, infuzii, siropuri cu proprietăți terapeutice, fără a implica diluții ulterioare.

Având în vedere tot mai largă răspândire și diversificare a terapiilor alternative, în noiembrie 2013, în Grecia, a avut loc cea de-a 25-a conferință panortodoxă, care s-a axat pe problema ereziilor și a para-religiilor și la care au fost invitați delegați ai Bisericii Ortodoxe din mai multe țări. La această conferință a fost abordată tema folosirii terapiilor alternative, fiind menționată și homeopatia. Concluzia la care s-a ajuns a fost că toate aceste tera-

pii (terapia îngerilor, *ayurveda*, remediile florale Bach, terapia *aura-soma*, aromaterapia, acupunctura, terapiile bioenergetice, vindecarea esoterică, terapia crano-sacrală, terapia prin cristale, *reiki*, homeopatia, reflexologia, *shiatsu*, psihoterapiile pseudoștiințifice etc.) sunt întemeiate după niște principii contrare sau incompatibile cu credința ortodoxă. De asemenea, reprezentanții patriarhiilor participante la această întâlnire au concluzionat că „așa-numitele terapii alternative nu numai că au implicații oculte, dar temeliile lor sunt necreștine și, de fapt, se află chiar în domeniul ocult”.

Rămâne ca fiecare persoană în parte să își folosească discernământul duhovnicesc atunci când alege un mijloc de tratament sau altul și să nu uite că Singurul Vindecător este Dumnezeu.

Bibliografie:

Prima parte a acestui articol a fost publicată în nr. 18 din 2015 al revistei *ARTHOS*;

***, „Conclusions of the 25th pan-orthodox conference of the delegates of orthodox churches and holy dioceses on matters pertaining to heresies and para-religion”,

<http://www.imglyfadas.gr/>, site accesat pe data de 12 februarie, 2016;

Nicolae Steinhardt, *Jurnalul Fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;

Oana Iftime, Alexandru Iftime, *Homeopatia – o abordare științifică și spirituală*, Editura Lucman, București, 2012;

Oana Iftime, Alexandru Iftime, *Homeopatia – Știință? Credință? Medicină? Magie?*, Editura Evanghelimos, București, 2014.

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com